

חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998

תוכן העניינים

5.....	פרק א': עקרונות יסוד
5.....	1. עקרון יסוד
5.....	2. מטרה
5.....	3. העדפה מתקנת
5.....	4. הזכות לקבל החלטות
5.....	פרק ב': פרשנות
5.....	5. הגדרות
6.....	פרק ג': עקרונות כלליים
6.....	6. עקרונות במימוש זכויות ובמתן שירותים
6.....	7. קביעת זכאות
6.....	פרק ד': תעסוקה
6.....	8. איסור הפליה בתעסוקה
7.....	9. ייצוג הולם לאנשים עם מוגבלות
7.....	9א. ממונה תעסוקה
7.....	9ב. ייצוג הולם לעובדים עם מוגבלות משמעותית בגוף ציבורי שהוא מעסיק ציבורי גדול
8.....	8ג. תכנית שנתית לקידום העסקת עובדים עם מוגבלות משמעותית
8.....	9ד. עיבוד מידע בדבר עמידה ביעד הייצוג
10.....	9ה. תחולה לעניין מעסיקים ציבוריים גדולים מסוימים
10.....	9ו. צווים לעניין מעסיק ציבורי גדול
10.....	9ז. חובת סודיות
10.....	10. הגנה על מתלונן
11.....	11. מודעות בדבר הצעת עבודה
11.....	12. זכות תביעה
11.....	13. החלת הוראות חוק שוויון הזדמנויות בעבודה
11.....	14. סמכות שיפוט ותרופות
12.....	15. עונשין
12.....	15א. אחריות עובד אחראי במעסיק ציבורי גדול
12.....	15ב. צו מסירת מידע וצו ייצוג הולם
13.....	16. תכניות
13.....	17. ביצוע ותקנות
13.....	18. (בוטל)
13.....	פרק ה': שירותי תחבורה ציבורית
13.....	19. שירותי תחבורה ציבורית
14.....	פרק ה'1: מקום ציבורי ושירות ציבורי
14.....	סימן א': עקרונות יסוד והגדרות
14.....	19א. הגדרות

- 15.....19ב. הזכות לנגישות – עיקרון יסודי
- 15.....19ג. איסור הפליה
- 16.....19ד. מקום, שירות ומוצר שלא למטרת רווח
- 16..... סימן ב': איסור הפליה בשירות ציבורי, במקום ציבורי ובמוצרים**
- 16.....19ה. הגדרות לגבי איסור ההפליה
- 16.....19ו. איסור הפליה במקום ציבורי ובשירות ציבורי
- 17..... סימן ג': מקום ציבורי – נגישות**
- 17.....19ז. מקום ציבורי – מהו
- 17.....19ח. נגישות מקום ציבורי
- 18.....19ט. תקנות נגישות לעניין מקום ציבורי
- 19..... סימן ד': שירות ציבורי – נגישות**
- 19.....19י. שירות ציבורי – מהו
- 19.....19יא. נגישות שירות ציבורי
- 19.....19יב. תקנות נגישות לעניין שירות ציבורי
- 21..... סימן ה': סייגים לחובת הנגישות**
- 21.....19יג. פטור מסוים מביצוע התאמת נגישות
- 22.....19יד. פטור מסוים – הוראות מיוחדות
- 22.....19יז. התאמות נגישות חלופיות
- 22.....19יח. פטור בידי הנציב
- 22..... סימן ו': שירות בריאות ומקום ציבורי שבו ניתן שירות בריאות – נגישות**
- 22.....19יט. הגדרות
- 23.....19יז. נגישות בריאות
- 23.....19יח. תקנות נגישות לעניין שירותי בריאות ומקום שבו ניתן שירות בריאות
- 23.....19יח. נטל כבד מדי – אי תחולת פטור
- 23.....19יט. תכנית הנגשה והתאמה
- 23.....19כ. החלה הדרגתית
- 24.....19כא. התייעצות ואישור הוועדה
- 24.....19כב. דיווח לשר
- 24.....19כג. דיווח לוועדה
- 24.....19כד. פרסום
- 24.....19כה. סייג
- 24.....19כו. תחולה לגבי ספק שירותים גדול
- 24..... סימן ז': מוסדות חינוך, מוסדות על-תיכוניים, שירותי חינוך והשכלה – נגישות**
- 24..... חלק א': מוסדות על-תיכוניים**
- 25.....19כז. הגדרות
- 25.....19כח. נגישות מוסדות על-תיכוניים
- 25.....19כט. תקנות נגישות למוסדות על-תיכוניים
- 25.....19ל. פטור מסוים מביצוע התאמת נגישות
- 25.....19לא. תכנית הנגשה והתאמה
- 26.....19לב. החלה הדרגתית
- 26.....19לג. התייעצות ואישור הוועדה
- 26.....19לד. דיווח לשר
- 26.....19לה. דיווח לוועדה
- 26..... חלק ב': מוסדות חינוך ושירותי חינוך**
- 26.....19לב. הגדרות
- 27.....19לג. נגישות מוסדות חינוך

27	19לג1. תקנות נגישות במוסד חינוך.....
27	19לג2. תכנית הנגשה והתאמה.....
27	19לג3. החלה הדרגתית.....
27	19לג4. התייעצות ואישור הוועדה.....
28	19לג5. דיווח לשר.....
28	19לג6. דיווח לוועדה.....
28	19לד. נגישות פרטנית לתלמיד ולהורה.....
29	19לד1. ביצוע התאמות נגישות במכרז מסגרת.....
29	19לד2. בקשה להיתר בנייה.....
29	19לד3. שמירת דינים.....
29	סימן ח': חוזה ביטוח.....
29	19לה. חוזה ביטוח.....
32	19לו. חזקות.....
32	19לז. נטל ההוכחה.....
32	19לח. פרשנות – תחולה על חוזה ביטוח קיים.....
32	סימן ט': דרכים – נגישות.....
32	19לט. נגישות דרכים.....
33	סימן י': שירותי שעת חירום – נגישות.....
33	19מ. נגישות שירותי שעת חירום.....
34	סימן י"א: מורשי נגישות ורכזי נגישות.....
35	19מא. מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה.....
37	19מא1. מורשה לנגישות השירות.....
38	19מא2. עונשים על התנהגות בלתי הולמת.....
38	19מא3. פקיעת תנאי כשירות.....
39	19מא4. חובת הנמקה.....
39	19מא5. תחומי עיסוק.....
39	19מב. רכז נגישות.....
39	סימן י"ב: סמכויות הנציב – נגישות.....
39	19מג. צו נגישות.....
40	19מד. שאילתה לנציב.....
40	19מה. חקירה בידי הנציבות.....
41	19מו. פרסום מידע לציבור.....
41	19מז. דיווח לוועדה על פעולות הנציבות.....
41	סימן י"ג: עונשין.....
41	19מח. עונשין.....
42	19מט. הגשת כתב אישום.....
42	19נ. חובת דיווח.....
42	סימן י"ד: תביעות.....
42	19נא. עוולה אזרחית.....
43	19נב. אחריות נושא משרה בתאגיד.....
43	19נג. תובענה – מעמד הנציבות וארגון.....
43	19נד – 19סד. (בוטלו).....
43	19סה. חזקות.....
44	סימן ט"ו: כללי.....
44	19סו. הרחבת תחולה.....
44	19סז. תקנות בהסכמת שר האוצר.....

44.....	ס19ח. ביצוע.....
45.....	פרק ו': נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.....
45.....	20. הקמת הנציבות.....
45.....	21. תפקידי הנציבות.....
45.....	22. נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.....
45.....	23. כשירות לכהונה של הנציב.....
45.....	24. עובדי הנציבות.....
45.....	25. תקציב הנציבות.....
45.....	26. ועדה מייעצת.....
46.....	26ב. דין המדינה.....
46.....	פרק ז': הוראות שונות.....
46.....	27. תיקון חוק בית הדין לעבודה – מס' 28.....
46.....	28. תיקון חוק שירות המדינה (מינויים) – מס' 10.....
46.....	29. תחילה.....
46.....	תוספת ראשונה.....
47.....	תוספת שנייה.....
48.....	תוספת שלישית.....
48.....	תוספת רביעית.....

חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח – 1998

פרק א': עקרונות יסוד

1. עקרון יסוד

זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות ומחויבותה של החברה בישראל לזכויות אלה, מושתתות על ההכרה בעקרון השוויון, על ההכרה בערך האדם שנברא בצלם ועל עקרון כבוד הבריות.

2. מטרה

חוק זה מטרתו להגן על כבודו וחירותו של אדם עם מוגבלות, ולעגן את זכותו להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה בכל תחומי החיים, וכן לתת מענה הולם לצרכיו המיוחדים באופן שיאפשר לו לחיות את חייו בעצמאות מרבית, בפרטיות ובכבוד, תוך מיצוי מלוא יכולתו.

3. העדפה מתקנת

אין רואים כהפליה פסולה פעולה שנועדה לתקן הפליה קודמת או קיימת של אנשים עם מוגבלות או שנועדה לקדם את השוויון של אנשים עם מוגבלות.

4. הזכות לקבל החלטות

אדם עם מוגבלות זכאי לקבל החלטות הנוגעות לחייו, על פי רצונו והעדפותיו, והכול בהתאם להוראות כל דין.

פרק ב': פרשנות

5. הגדרות

בחוק זה –

"אדם עם מוגבלות" – אדם עם לקות פיסית, נפשית או שכלית לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית, אשר בשלה מוגבל תפקודו באופן מהותי בתחום אחד או יותר מתחומי החיים העיקריים;

"ארגון עובדים יציג" – כמשמעותו בחוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז–1957;

"גוף ציבורי" – אחד מאלה:

- (1) משרד ממשלתי, לרבות יחידותיו ויחידות הסמך שלו;
- (2) הכנסת;
- (3) צה"ל;
- (4) משטרת ישראל ושירות בתי הסוהר;
- (5) רשות מקומית;
- (6) תאגיד שלפחות מחצית מכוח ההצבעה בו או הזכות למנות לפחות מחצית ממספר הדירקטורים שלו הם בידי משרד ממשלתי כאמור בפסקה (1), רשות מקומית כאמור בפסקה (5) או בידי שניהם;
- (7) תאגיד שהוקם בחוק;

- (8) חברה ממשלתית כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה–1975, שקבע שר המשפטים, בהסכמת השרים כהגדרתם בחוק האמור;
- (9) ההסתדרות הציונית העולמית;
- (10) הסוכנות היהודית לארץ ישראל;
- (11) גוף אחר, שהוא גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח–1958, שקבע שר המשפטים, באישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת;

"הנציב" – נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, שמונה לפי הוראות סעיף 22.

"נציבות" – נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות כמשמעותה בפרק ו' לחוק זה.

פרק ג': עקרונות כלליים

6. עקרונות במימוש זכויות ובמתן שירותים

- (א) מימוש זכויות ומתן שירותים לאדם עם מוגבלות ייעשו –
- (1) תוך הקפדה על כבוד האדם וחירותו והגנה על פרטיותו;
 - (2) במסגרת השירותים הניתנים והמיועדים לכלל הציבור, תוך ביצוע ההתאמות הנדרשות בנסיבות העניין כאמור בחוק זה;
 - (3) לגבי זכויות ושירותים הניתנים על ידי גוף ציבורי – באיכות נאותה, בתוך זמן סביר ובמרחק סביר ממקום מגוריו של האדם, והכול במסגרת מקורות המימון העומדים לרשות הגוף הציבורי.
- (ב) (בוטל).

7. קביעת זכאות

בדיקה או בירור שמטרתם לקבוע זכאותו של אדם לזכויות או לשירותים מחמת מוגבלותו, ייערכו תוך התחשבות מרבית במהלך חייו התקין.

פרק ד': תעסוקה

8. איסור הפליה בתעסוקה

- (א) לא יפלה מעסיק בין עובדיו או בין דורשי עבודה, מחמת מוגבלותם, ובלבד שהם כשירים לתפקיד או למשרה הנדונים, בכל אחד מאלה:
- (1) קבלה לעבודה לרבות מבדקי קבלה;
 - (2) תנאי עבודה;
 - (3) קידום בעבודה;
 - (4) הכשרה או השתלמות מקצועית;
 - (5) פיטורין או פיצויי פיטורין;
 - (6) הטבות ותשלומים הניתנים לעובד בקשר לפרישה מהעבודה.
- (ב) לעניין סעיף קטן (א), רואים כהפליה גם קביעת תנאים שלא ממין העניין.
- (ג) אין רואים כהפליה לפי סעיף זה, פעולה או הימנעות מפעולה, המתחייבת מהדרישות המהותיות של התפקיד או של המשרה.

(ד) הוראות סעיף זה יחולו, בשינויים המחויבים, גם על מי שהיה בעבר אדם עם מוגבלות, על מי שנחשב לאדם עם מוגבלות ועל בני משפחתו של אדם עם מוגבלות המטפלים בו.

(ה) לעניין סעיף זה –

– **"בן משפחה"**

(1) בן זוג, הורה או ילד;

(2) בן זוגו של הורה, בן זוגו של ילד, אח או אחות או בני זוגם, סב, סבתא, נכד או נכדה – שעיקר פרנסתו של אדם עם מוגבלות עליהם;

"הפליה" – לרבות אי-ביצוע התאמות הנדרשות מחמת צרכי המיוחדים של אדם עם מוגבלות אשר יאפשרו את העסקתו;

"התאמה", **"התאמות"** – לרבות התאמת מקום העבודה, הציוד שבו, דרישות התפקיד, שעות העבודה, מבדקי קבלה לעבודה, הכשרה והדרכה, נוהלי עבודה, והכול מבלי שהדבר יטיל על המעסיק נטל כבד מדי;

"נטל כבד מדי" – נטל בלתי סביר בנסיבות העניין, בהתחשב, בין היתר, בעלות ההתאמה וטיבה, בגודל העסק ובמבנהו, בהיקף הפעילות, במספר העובדים, בהרכב כוח האדם, ובקיומם של מקורות מימון חיצוניים או ממלכתיים לביצוע ההתאמה.

9. ייצוג הולם לאנשים עם מוגבלות

(א) ראה מעסיק כי בקרב עובדיו אין ביטוי הולם, בנסיבות העניין, לייצוגם של אנשים עם מוגבלות (להלן – **ייצוג הולם**), יפעל לקידום הייצוג ההולם, לרבות ביצוע התאמות.

(ב) פעולות מעסיק לפי סעיף זה, יכול שייעשו בתכנית אשר תכלול הוראות בדבר העדפת העסקתם, או קידומם, של אנשים עם מוגבלות שהם כשירים לתפקיד או למשרה ושהם בעלי כישורים דומים לכישוריהם של מועמדים אחרים לתפקיד או למשרה.

(ג) שר העבודה והרווחה, בהתייעצות עם הנציבות ועם ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, בהתאם לעקרונות היסוד של חוק זה ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, רשאי –

(1) לקבוע הוראות משלימות, בין למקרה מסוים ובין לסוגי מקרים, בדבר חובות מעסיק לפי סעיף זה, לרבות הוראות בדבר סוג המוגבלות או חומרת המוגבלות של אנשים שיש להעסיקם או לקדם בעבודה;

(2) לקבוע הוראות בדבר חובת דיווח של מעסיק על ביצוע פעולות לפי סעיף זה;

(3) לקבוע סייגים לחובות מעסיק לפי סעיף זה.

(ד) בסעיף זה –

"מעסיק" – מעסיק המעסיק יותר מ-25 עובדים, למעט משרד הממשלתי או יחידת סמך שלו שהוראות סעיף 15א לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959, חלות עליהם;

"התאמות" – כהגדרתן בסעיף 8(ה).

9א. ממונה תעסוקה

(א) גוף ציבורי שהוא מעסיק כהגדרתו בסעיף 9(ד) ימנה ממונה תעסוקה לאנשים עם מוגבלות (בפרק זה – ממונה תעסוקה), ויכול שימונה נוסף על תפקידי אחרים שהוא ממלא, בהתחשב במספר המועסקים בגוף הציבורי.

(ב) ממונה תעסוקה –

- (1) יקבל פניות של עובדים ושל הגוף הציבורי בנושא ייצוג הולם;
 - (2) ייזום פעולות להגברת המודעות לייצוג הולם והמידע לגביו וליישומו בקרב הממונים והעובדים, בשיתוף הגורמים הנוגעים בדבר;
 - (3) ייתן ייעוץ והדרכה בדבר חובות הגוף הציבורי לפי פרק זה.
- (ג) ממונה תעסוקה יפעל בהתאם להנחיות מקצועיות שנתן משרד הכלכלה והתעשייה, בהתייעצות עם הנציבות.

9ב. ייצוג הולם לעובדים עם מוגבלות משמעותית בגוף ציבורי שהוא מעסיק ציבורי גדול

(א) בפרק זה –

"יעד הייצוג" – כמשמעותו בסעיף קטן (ב);

"מעסיק ציבורי גדול" – גוף ציבורי המעסיק 100 עובדים לפחות, למעט משרד ממשלתי או יחידת סמך שלו שהוראות סעיף 15א לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט–1959, חלות עליהם;

"עובד" או "מועמד", עם מוגבלות משמעותית – אדם עם מוגבלות שמתקיים בו אחד מהתנאים המנויים בחלק א' לתוספת הרביעית;

"קבלן כוח אדם" – כהגדרתו בחוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם, התשנ"ו–1996;

"קבלן שירות" – מי שעיסוקו במתן שירות, באמצעות עובדיו, אצל זולתו;

"תכנית שנתית" – כמשמעותה בסעיף 9ג.

(ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף 9, לא יראו ייצוג הולם אצל מעסיק ציבורי גדול, אלא אם כן 5% לפחות מקרב עובדיו הם עובדים עם מוגבלות משמעותית; במניין העובדים לפי סעיף קטן זה לא יובאו בחשבון עובדים של קבלן כוח אדם או קבלן שירות המועסקים אצל המעסיק הציבורי הגדול.

9ג. תכנית שנתית לקידום העסקת עובדים עם מוגבלות משמעותית

(א) בלי לגרוע מהוראות לפי סעיף 9(ג), לא עמד מעסיק ציבורי גדול עמידה מלאה ביעד הייצוג על פי הודעה כאמור בסעיף 9(ד) בשנה מסוימת, יפרסם באתר האינטרנט שלו, עד 31 באוקטובר באותה שנה, תכנית שנתית לקידום העסקת עובדים עם מוגבלות משמעותית שאישרה הנהלת המעסיק הציבורי הגדול.

(ב) תכנית שנתית תוכן בהתחשב בלקחים שהופקו מתכניות שנתיות קודמות ובגורמים לאי-עמידה או לעמידה חלקית ביעד הייצוג בשנה הקודמת.

(ג) תכנית שנתית תכלול הוראות בעניינים כמפורט להלן לעניין משרות פנויות ולעניין משרות שיתפנו בשנה הקרובה:

(1) העדפת העסקתם או קידומם של מועמדים או עובדים עם מוגבלות משמעותית, שהם בעלי כישורים דומים לכישוריהם של מועמדים או עובדים אחרים, לתפקיד, למשרה או לקבוצת משרות או לדרגה או לקבוצת דרגות שיפורטו בתכנית השנתית, ולתקופה שתיקבע בה;

(2) ייעוד משרות במגוון תפקידים ודרגות שיועסקו בהן, ככל האפשר, רק מועמדים או עובדים עם מוגבלות משמעותית, תוך פירוט היקפן מכלל המשרות הפנויות או שצפוי שיתפנו ופירוט סוג המשרות שייעודו כאמור;

- (3) פנייה לרשימת גורמים העוסקים בשילובם בתעסוקה של מועמדים עם מוגבלות משמעותית שתפרסם הנציבות באתר האינטרנט שלה, לשם איתור מועמדים כאמור;
- (4) תיעוד של יישום התכנית השנתית, ובכלל זה של הנימוקים לעניין בחירת מועמדים למשרות פנויות.
- (ד) שר הכלכלה והתעשייה רשאי לקבוע בתקנות הוראות לעניין תכנית שנתית, תוכנה, צורתה ופרטיה.

9ד. עיבוד מידע בדבר עמידה ביעד הייצוג

- (א) משרד הכלכלה והתעשייה יעביר למוסד לביטוח לאומי, עד 31 במרס בכל שנה, רשימה מעודכנת של הגופים הציבוריים למטרת עיבוד מידע לפי סעיף זה.
- (ב) לשם ביצוע תפקידי המוסד לביטוח לאומי לפי סעיף זה, יעביר כל אחד מהגופים המנויים בטור א' שבחלק א' או בחלק ב' לתוספת הרביעית למוסד לביטוח לאומי, עד 31 במרס בכל שנה, את מספרי הזהות של כל מי שביום 31 בדצמבר בשנה שקדמה לה, התקיים בו האמור בטור ב' שבחלק א' או בחלק ב' לתוספת הרביעית, בחלוקה לפי הפרטים בתוספת האמורה.
- (ג) מעסיק ציבורי גדול כאמור בסעיף 9ה או שנקבע בצו לפי סעיף 9(ב), יעביר למוסד לביטוח לאומי, עד 31 במרס בכל שנה, את מספרי הזהות של עובדיו שהועסקו ביום 31 בדצמבר בשנה שקדמה לה בתפקידים המובאים בחשבון לפי הסעיפים האמורים; המוסד לביטוח לאומי יביא בחשבון בעיבוד הנתונים לגבי אותו מעסיק ציבורי גדול רק את העובדים שלגביהם הועבר מידע כאמור.
- (ד) המוסד לביטוח לאומי יבחן נתונים שברשותו ואת הנתונים שהועברו לו לפי סעיף קטן (ב), לגבי עובדיו של מעסיק ציבורי גדול שברשימה שהועברה לו לפי סעיף קטן (א) ועל פי הנתונים שהועברו לו לפי סעיף קטן (ג); עד 31 ביולי בכל שנה, ימסור המוסד לביטוח לאומי לנציבות הודעה על מידת עמידתם של המעסיקים הציבוריים הגדולים ביעד הייצוג לפי הרמות שלהלן, בהתאם לנתונים כאמור:

שיעור ייצוג העובדים עם מוגבלות משמעותית	מידת העמידה ביעד הייצוג
5% לפחות	עמידה מלאה
מ-3.5% ופחות מ-5%	רמה בינונית
מ-2% ופחות מ-3.5%	רמה נמוכה
פחות מ-2%	אי-עמידה

- (ה) הנציבות תפרסם באתר האינטרנט שלה את מידת עמידתו של כל מעסיק ציבורי גדול ביעד הייצוג לפי ההודעה שמסר המוסד לביטוח לאומי כאמור בסעיף קטן (ד), בתוך 14 ימים מיום שנמסרה לו ההודעה.

- (ו) מידע לפי סעיף זה ייאגר לתכלית ביצוע תפקידי המוסד לביטוח לאומי כאמור בסעיף זה במאגר מידע כמשמעותו בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, שהוא מאגר ייעודי, נפרד בכל מאגר מידע אחר.

- (ז) שר הכלכלה והתעשייה, בהסכמת שר המשפטים, יקבע הוראות לעניין מידע לפי סעיף זה, ובכלל זה לעניין מסירתו, עיבודו, שמירתו, אבטחתו, מחיקתו ופרסומו, וכן לעניין מורשי הגישה אליו, והכול לשם הגנה על הפרטיות.

9ה. תחולה לעניין מעסיקים ציבוריים גדולים מסוימים

(א) הוראות סעיפים 9ב עד 9ד יחולו על משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר ואגודת מגן דוד אדום, בשינויים אלה:

(1) במניין העובדים לא יובאו בחשבון שוטרים, סוהרים או עובדים בתפקיד מבצעי;

(2) לעניין משטרת ישראל ושירות בתי הסוהר, "עובד" או "מועמד" עם מוגבלות משמעותית – לרבות אדם עם מוגבלות שמתקיים בו האמור בחלק ב' לתוספת הרביעית.

(ב) הוראות סעיפים 9א עד 9ג יחולו על צבא ההגנה לישראל לגבי חיילים המשרתים בו, בשינויים אלה:

(1) על אף האמור בסעיף 9א, על ממונה תעסוקה בצבא ההגנה לישראל יחולו פקודות הצבא;

(2) על אף האמור בסעיף 9ב, במניין העובדים יובאו בחשבון רק חיילים המשרתים בשירות סדיר בהתאם להתחייבות לשירות קבע שלא בתפקיד לוחם או תומך לחימה, ולעניין זה יראו חיילים כאמור כעובדים, אף שלא מתקיימים לגביהם יחסי עבודה;

(3) על אף האמור בסעיף 9ב, לעניין ההגדרה "עובד" או "מועמד" עם מוגבלות משמעותית, ייקבעו התאמות בפקודות הצבא כהגדרתן בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (בסעיף זה – פקודות הצבא), על בסיס נתונים שברשות הצבא;

(4) על אף האמור בסעיף 9ג(א), צבא ההגנה לישראל ידווח לוועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת, עד 1 ביולי בכל שנה, על מידת עמידתו ביעד הייצוג, על תכנית שנתית שהכין לקידום ייצוג של אנשים עם מוגבלות משמעותית בקרב החיילים בשירות הקבע, ועל צעדים שנקט ליישום התכנית.

(ג) הוראות סעיפים 9ד, 15א ו-15ב לא יחולו על צבא ההגנה לישראל לגבי חיילים המשרתים בו.

9ו. צווים לעניין מעסיק ציבורי גדול

(א) שר הכלכלה והתעשייה רשאי לשנות, בצו, את התוספת הרביעית, ובלבד שלא יוסף אלא תנאים לעניין אוכלוסיות שיש קושי בשילובן בשוק העבודה.

(ב) שר הכלכלה והתעשייה רשאי לקבוע, בצו, לגבי מעסיק ציבורי גדול או מקום עבודה מסוים בו, או לגבי סוגים של מקומות עבודה בו, כי לעניין סעיף 9ב(ב) לא יובאו במניין עובדים בתפקידים מסוימים שיקבע, בשל אופיו ומהותו של התפקיד.

9ז. חובת סודיות

לא יגלה אדם מידע שהגיע אליו עקב ביצוע פעולות בהתאם להוראות סעיף 9ד ולא יעשה אדם כל שימוש במידע כאמור, אלא לשם ביצוע הוראות אותו סעיף.

10. הגנה על מתלונן

(א) לא יפגע מעסיק בעובד בעניינים המנויים בסעיף 8 מחמת תלונה או תביעה של העובד לעניין הוראות פרק זה, או מחמת שסייע לעובד אחר בקשר לתלונה או לתביעה לפי פרק זה.

(ב) במשפט פלילי או אזרחי בשל הפרת סעיף קטן (א), תהא זו הגנה אם פעולת המעסיק ננקטה בשל תלונת שווא או סיוע לגבי תלונת שווא שנעשו בזדון ובידיעה שהתלונה היא תלונת שווא.

11. מודעות בדבר הצעת עבודה

- (א) מעסיק או הזקוק לעובד לא יפרסם מודעה בדבר הצעת עבודה או הפניה להכשרה מקצועית, שיש בה משום הפליה לפי הוראות סעיף 8.
- (ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על פרסום מודעה בדבר הצעת עבודה או הפניה להכשרה מקצועית, שסעיף 8(ג) חל עליה.

12. זכות תביעה

תובענות בשל הפרת הוראות פרק זה, יכול שיוגשו בידי –

- (1) עובד;
- (2) ארגון העובדים היציג באותו מקום עבודה, ובאין ארגון עובדים כאמור, ארגון העובדים שהעובד חבר בו;
- (3) ארגון העוסק בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, ובלבד שהעובד הסכים לכך.
- (4) הנציבות, בין בשמה ובין בשם אדם מסוים, ובלבד שאם עילת התביעה היא הפליה או פגיעה בזכות של אדם מסוים – אותו אדם הסכים לכך.

13. החלת הוראות חוק שוויון הזדמנויות בעבודה

- (א) הוראות סעיפים 5, 9(א) ו-9(ג), 11, 13, 14, 16, 17, 18 ו-21(א)-(ג) לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988, יחולו על הוראות פרק זה, בשינויים המחויבים לפי העניין.
- (ב) הוראות סעיף 9(ג) לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988, כפי שהן מוחלות בסעיף קטן (א), והוראות סעיף 15(ד) לחוק זה, לא יחולו על נתבע או נאשם, לפי העניין, אם המידע נדרש כאמור באותם סעיפים לשם אחד מאלה:
- (1) מילוי אחר הוראה לפי כל חוק לעניין התאמות כהגדרתן בסעיף 8(ה), לאנשים עם מוגבלות, או לעניין ייצוג הולם או העדפה מתקנת לאנשים עם מוגבלות;
 - (2) פעולה בהתאם לתכנית לקידום שוויון בעבודה שמעסיק פועל לפיה, או שמשדר ממשלתי אישר או שהוא מממן באופן מלא או חלקי, הכוללת הוראות בדבר התאמות כאמור בפסקה (1) או העדפה מתקנת בקבלה לעבודה או בקידום בעבודה של אנשים עם מוגבלות.

14. סמכות שיפוט ותרופות

לבית הדין לעבודה תהא סמכות ייחודית לדון בהליך אזרחי בשל הפרת הוראות פרק זה והוא רשאי –

- (1) לפסוק פיצויים אף אם לא נגרם נזק של ממש בשיעור שייראה לו בנסיבות העניין;
- (2) לתת צו מניעה או צו עשה, אם ראה שהענקת פיצויים בלבד לא תהא צודקת; בבואו לתת צו לפי פסקה זו, יביא בית הדין בחשבון, בין היתר, את השפעת הצו על יחסי העבודה במקום העבודה ואת האפשרות שעובד אחר ייפגע; הוראות פסקה זו כוחן יפה על אף האמור בסעיף 3(2) לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970.

15. עונשין

- (א) העובר על הוראות סעיפים 8, 10 ו-11, דינו – כפל הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
- (ב) בעבירה על הוראת סעיף 11 לא ישא באחריות פלילית אלא המעסיק או הזקוק לעובד.
- (ג) הוראות סעיף זה לא יחולו על אי ביצוע התאמה כהגדרתה בסעיף 8(ה).
- (ד) בהליך פלילי בשל עבירה על הוראות סעיף 8, חזקה כי הנאשם עבר על הוראות הסעיף האמור, אם דורש במישרין או בעקיפין, מעובד או מדורש עבודה, מידע בנושא מוגבלותו, אלא אם כן הוכיח הנאשם אחרת.

15א. אחריות עובד אחראי במעסיק ציבורי גדול

- (א) בסעיף זה, "עובד אחראי" – מנהל פעיל אצל מעסיק ציבורי גדול, אדם האחראי מטעם מעסיק ציבורי גדול על ניהול כוח האדם, הממונים על המנהל הפעיל או על אדם כאמור והממונים עליהם.
- (ב) עובד אחראי חייב לפקח ולעשות כל שניתן כדי להבטיח כי המעסיק הציבורי הגדול יפרסם תכנית שנתית בהתאם להוראות לפי סעיף 9ג.
- (ג) לא פרסם מעסיק ציבורי גדול תכנית שנתית שהיה חייב לפרסמה, חזקה היא שעובד אחראי הפר את חובתו האמורה בסעיף קטן (ב), אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.

15ב. צו מסירת מידע וצו ייצוג הולם

- (א) הנציב, או עובד הנציבות שהוא הסמיך לעניין סעיף זה, רשאי להורות, בצו, למעסיק למסור נתונים באשר לקיום חובה מחובותיו על פי פרק זה, בתוך פרק זמן שיורה בצו (בסעיף זה – צו מסירת מידע); על המצאת צו מסירת מידע תחול הוראת סעיף 19מג(ו).
- (ב) הנציב, או עובד ציבור שהוא הסמיך לעניין סעיף זה, רשאי להורות, בצו, לכל אחד מהמנויים להלן, לנקוט פעולות שיפרט לשם קידום העסקת אנשים עם מוגבלות (בסעיף זה – צו ייצוג הולם):
- (1) לגוף ציבורי שהוא מעסיק כהגדרתו בסעיף 9(ד), שלא מינה ממונה תעסוקה לפי סעיף 9א;
- (2) למעסיק ציבורי גדול שהיה חייב, לפי הודעה שנמסרה כאמור בסעיף 9(ד), לפרסם תכנית שנתית בהתאם להוראות לפי סעיף 9ג ולא פרסם תכנית כאמור, או שאינו מיישם תכנית כאמור שפרסם.
- (ג) הוראות סעיף 19מג(ג) ו-(ה) עד (ז) יחולו על צו ייצוג הולם, בשינויים המחויבים.
- (ד) אין בסמכות למתן צו מסירת מידע או צו ייצוג הולם כדי לגרוע מסמכות לפי כל דין, ובכלל זה סמכות לפי חוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה), התש"ט-1949.
- (ה) מי שמפר צו מסירת מידע או צו ייצוג הולם, דינו – הקנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, וקנס נוסף, בשיעור של 5% מהקנס כאמור, לכל יום שבו נמשכת העבירה מעבר לתקופת הזמן שנקבעה בצו.
- (ו) הוראות סעיפים 19מ ו-19מט יחולו לעניין עבירות לפי סעיף זה, בשינויים המחויבים.

16. תכניות

- (א) שר העבודה והרווחה ייזום, יפתח ויכין תכניות בדבר –
- (1) תעסוקה ושיקום אנשים עם מוגבלות, תוך העדפת שילובם במקומות עבודה רגילים;
 - (2) הקמת מערך אבחון תעסוקתי ומערך מקצועי מתאים, להבטחת שילובם של אנשים עם מוגבלות במעגל העבודה;
 - (3) מתן ייעוץ והדרכה מקצועיים למעסיקים ולעובדים בעניין שילוב אנשים עם מוגבלות במעגל העבודה.
- (ב) שר העבודה והרווחה יגיש, אחת לשנה, דו"ח בדבר תכניות כאמור בסעיף קטן (א) לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

17. ביצוע ותקנות

- (א) שר העבודה והרווחה ממונה על ביצוע הוראות פרק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצוע פרק זה, לרבות בדבר אופי ההתאמות המתחייבות לפי הוראות פרק זה.
- (ב) שר העבודה והרווחה ושר האוצר יקבעו בתקנות הוראות בדבר השתתפות במימון ביצוע התאמות כהגדרתן בסעיף 8(ה).
- (ג) שר העבודה והרווחה, בהתייעצות עם שר הפנים, יקבע תקנות בדבר מתן עדיפות לאנשים עם מוגבלות במתן מקומות חניה במקומות עבודה.
- (ד) (1) תקנות לפי פרק זה וצווים לפי סעיף 9 יותקנו בהתייעצות עם הנציבות ועם ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, בהתאם לעקרונות היסוד של חוק זה, ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת.
- (2) תקנות לפי סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) יותקנו בהתייעצות גם עם ארגוני עובדים יציגים, שהם לדעת שר העבודה והרווחה נוגעים בדבר, ועם ארגוני מעבידים, שהם לדעת שר העבודה והרווחה יציגים ונוגעים בדבר.
- (ה) תקנות לפי פרק זה יוגשו לאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת תוך שנה מיום פרסומו של חוק זה.

18. (בוטל).

פרק ה': שירותי תחבורה ציבורית

19. שירותי תחבורה ציבורית

- (א) אדם עם מוגבלות זכאי לשירותי תחבורה ציבורית נגישים ומתאימים לשימוש, בתדירות סבירה, לרבות אפשרות גישה לתחנות ולנמלים שבמסגרתם פועלים שירותי תחבורה ציבורית;
- בסעיף זה, "שירותי תחבורה ציבורית" – אוטובוסים בקווים עירוניים, רכבות, תובלה אווירית ואניות, המיועדים לציבור.
- (ב) מפעיל שירות תחבורה ציבורית ורשות מקומית יסדירו נגישות כאמור בסעיף קטן (א), כל אחד בתחום אחריותו.
- (ג) שר התחבורה ושר האוצר, בהתייעצות עם השרים הנוגעים בדבר, עם הנציבות, עם נציגויות של מפעילי תחבורה ציבורית ועם ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, בהתאם לעקרונות היסוד של חוק זה, ובאישור ועדת העבודה והרווחה והבריאות של הכנסת, יתקינו תקנות להסדרת נגישות לעניין שירותי תחבורה ציבורית,

לרבות הדרכים והמועדים להסדרתה; תקנות לעניין שירותי תחבורה ציבורית יוגשו לאישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת תוך שנה מיום פרסומו של חוק זה.

(ג) בנוסף על האמור בסעיפים קטנים (א) עד (ג), שר התחבורה בהתייעצות עם הנציבות ועם ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, בהתאם לעקרונות היסוד של חוק זה, ובאישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת יתקין תקנות בעניין –

(1) שיעורי הנחה מאגרה שתינתן למקבל רישיון להפעלת מונית, שיפעיל מונית המותאמת להסעתם של אנשים עם מוגבלות, לרבות תנאים וכללים למתן ההנחה ושיעורי הנחה שונים בהתחשב, בין השאר, בסוגי ההתאמות המותקנות במונית, או בהיקף האוכלוסייה של האנשים עם מוגבלות שהמונית צפויה לשרת;

(2) הטלת חובה לביצוע התאמות נגישות לאנשים עם מוגבלות חושית באוטובוסים בינעירוניים לפי תנאים וכללים שיקבעו.

(ג) תקנות ראשונות לפי סעיף קטן (ג) יוגשו לאישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות לא יאוחר מיום ג' באייר התשס"ו (1 במאי 2006).

(ד) העובר על הוראה שהותקנה לפי סעיף זה, דינו- קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

פרק ה'1: מקום ציבורי ושירות ציבורי¹

סימן א': עקרונות יסוד והגדרות

19א. הגדרות

בפרק זה –

"אמצעי עזר ושירותי עזר" – לרבות,

- (1) מתורגמנים לשפת סימנים או אמצעים המותאמים לאנשים עם לקויות שמיעה לרבות כיתוב, שילוט, תמלול או שימוש באמצעי הגברה;
- (2) קריינים, טקסטים מוקלטים או אמצעים המותאמים לאנשים עם לקויות ראייה או לקויות למידה ולרבות כיתוב בבריל, בתבליט או בהגדלה;

¹ להלן נוסח סעיף 19 לתיקון מס' 2, התשס"ה-2005, מיום 7.4.2005 –

"תחילה

19. (א) בכפוף להוראות סעיפים קטנים (ב), (ג), (ד) ו-(ה), תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פרסומו (להלן – **יום התחילה**).
- (ב) תחילתם של סימנים ג', ד', ו', ז', ט' ו-י' בפרק ה'1 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998, כנוסחם בסעיף 3 לחוק זה, ביום תחילתן של התקנות שהותקנו לראשונה לפי הסימנים האמורים, לפי העניין; ותחילתו של סימן ה' בפרק האמור ביום תחילתן של התקנות הראשונות לפי אחד הסימנים האמורים הקובעות פטור מחובת ביצוע התאמות נגישות.
- (ג) תחילתו של סעיף 19(ה) לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998, כנוסחו בסעיף 3 לחוק זה, בתום תקופה של שבע שנים ממועד תחילת התקנות לפי סעיף 19ט על המקום הציבורי.
- (ד) תחילתם של סעיפים 1, 151, 157, 158א, 158ב ושל פרק ה'1א לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965, כנוסחם בסעיף 7 בחוק זה, ביום תחילתן של התקנות שהותקנו לראשונה לפי סעיפים 11158 ו-21158, לפי העניין.

- (3) לוחות תקשורת, או אמצעי תקשורת חלופיים אחרים;
- (4) התאמת נהלים, מתן הדרכה, הכוונה ומידע בשפה המובנת לאדם עם מוגבלות שכלית או נפשית או לאדם עם אוטיזם, באמצעות כוח האדם הקיים;
- (5) כל אמצעי ושירות נוסף אשר קבע שר המשפטים בצו.
- "בנין"** – כהגדרתו בסעיף 1 לחוק התכנון והבנייה;
- "בעל רישיון", "מתקן בזק" ו"שירות בזק"** – כהגדרתם בחוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982;
- "הוועדה"** – ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת;
- "הוראות הנגישות לפי חוק התכנון והבנייה"** – ההוראות לפי כל אחד מאלה:
- (1) סעיף 158א לחוק התכנון והבנייה;
- (2) פרק ה'א לחוק התכנון והבנייה;
- (3) לענין מוסד חינוך וגן ילדים כמשמעותם בסימן ז', שההיתר לבנייתם או לשימוש בהם ניתן לאחר כניסתן לתוקף של התקנות שהתקין שר הפנים לפי סעיף 1158(ז) לחוק התכנון והבנייה- גם פרק ה'1 לחוק האמור;
- "חוק התכנון והבנייה"** – חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965;
- "מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה" ו"מורשה לנגישות השירות"** – כמשמעותם בסימן י"א;
- "נגישות"** – אפשרות הגעה למקום, תנועה והתמצאות בו, שימוש והנאה משירות, קבלת מידע הניתן או המופק במסגרת מקום או שירות או בקשר אליהם, שימוש במתקניהם והשתתפות בתכניות ובפעילויות המתקיימות בהם, והכול באופן שוויוני, מכובד, עצמאי ובטיחותי;
- "התאמות נגישות"** – ההתאמות שיש לבצע כדי שתהיה נגישות;
- "נטל כבד מדי"** – כמשמעותו בסעיף 19ג(א)(2);
- "רשות ציבורית"** – כל אחד מאלה:
- (1) גוף ציבורי המנוי בפסקאות (1) עד (5), (7), (9) ו-(10) בהגדרה "גוף ציבורי" שבסעיף 5;
- (2) גוף שנותן שירות בריאות ממלכתי, כהגדרתו בסעיף 19טו;
- (3) מוסד חינוך רשמי כמשמעותו בסעיף 19לב;
- (4) מוסדות ציבור שהשתתפות המדינה בתקציבם עולה על 30% במוצע בחמש השנים האחרונות;
- (5) גוף שקבע שר האוצר בצו באישור הוועדה.
- "תקן ישראלי"** – תקן ישראלי כמשמעותו בחוק התקנים, התשי"ג-1953.

19ב. הזכות לנגישות- עיקרון יסוד

אדם עם מוגבלות זכאי לנגישות למקום ציבורי ולשירות ציבורי.

19ג. איסור הפליה

אין מפלים אדם עם מוגבלות ואין פוגעים בזכותו לנגישות, והכול בהתאם להוראות פרק זה.

19ד. מקום, שירות ומוצר שלא למטרת רווח

חובות החלות לגבי מקום ציבורי, שירות ציבורי ומוצר לפי פרק זה יחולו בין אם המקום הציבורי, השירות הציבורי או המוצר, הם למטרת רווח ובין שלא למטרת רווח, בין אם נגבה תשלום תמורת הספקת המוצר או מתן השירות הציבורי, הפעלת המקום הציבורי, מתן הכניסה למקום הציבורי או מתן השירות במקום הציבורי ובין שלא נגבה תשלום כאמור.

סימן ב': איסור הפליה בשירות ציבורי, במקום ציבורי ובמוצרים

19ה. הגדרות לגבי איסור הפליה

בסימן זה –

"מי שעיסוקו" – לרבות בעלים, מחזיק או מנהל של עסק וכן האחראי בפועל על מתן השירות הציבורי, הפעלת המקום הציבורי או הכניסה אליו, או על הספקת המוצר;

"מקום ציבורי", אחד מאלה:

(1) מקום, לרבות מקום מהמקומות המנויים בתוספת הראשונה, או חלק ממנו, העומד לשימוש של הציבור או חלק בלתי מסוים ממנו;

(2) מקום או חלק ממקום שבו ניתן שירות ציבורי;

"שירות ציבורי", אחד מאלה:

(1) שירות, לרבות שירות מהשירותים המנויים בתוספת השנייה, המיועד לכלל הציבור או לחלק בלתי מסוים ממנו;

(2) שירות הניתן בידי גוף ציבורי;

(3) שירות הניתן במקום ציבורי.

19ו. איסור הפליה במקום ציבורי ובשירות ציבורי

(א) מי שעיסוקו במתן שירות ציבורי, בהפעלת מקום ציבורי או בהספקת מוצר, לא יפלה אדם מחמת מוגבלותו בכל אחד מאלה, לפי העניין:

(1) לא יסרב –

(א) לאפשר לו גישה למקום ציבורי או לחלק ממנו;

(ב) לתת לו שירות ציבורי;

(ג) לספק לו מוצר;

(ד) לאפשר לו שימוש בשירות ציבורי או הנאה משירות ציבורי;

(2) לא יקבע תנאים שלא ממין העניין המונעים או המגבילים, במישרין או בעקיפין, שימוש בשירות ציבורי או במקום ציבורי, או הנאה משירות ציבורי, ממקום

(3) לא ייתן שירות ציבורי ולא יספק מוצר בתנאים הנופלים מאלה שבהם הוא ניתן בדרך כלל.

(ב) לא יחשב מקום או שירות כמקום או שירות שאינו עומד לשימוש כלל הציבור או חלק בלתי מסוים ממנו, בשל שלילת השימוש בו מחמת הפליה אסורה כאמור בסעיף זה.

(ג) אין רואים הפליה לפי סעיף זה כאשר הדבר מתחייב מאופיו או ממהותו של המקום הציבורי או השירות הציבורי.

(ד) אין בסימן זה כדי לחייב ביצוע התאמות נגישות.

סימן ג': מקום ציבורי- נגישות

19. מקום ציבורי- מהו

בסימן זה ובסימן ה'-

"מקום ציבורי" – אחד מאלה:

(1) מקום או חלק ממקום, המפורט בתוספת הראשונה, העומד לשימוש של כלל הציבור או חלק בלתי מסוים ממנו;

(2) מקום שבו ניתן שירות ציבורי כהגדרתו בסעיף 19;

"מקום ציבורי קיים" – אחד מאלה:

(1) מקום ציבורי שהוא בנין שההיתר לבנייתו או לשימוש בו כמקום ציבורי ניתן לפני כניסתו לתוקף של תקנות שיתקין שר הפנים לפי סעיף 11158 לחוק התכנון והבנייה;

(2) מקום ציבורי מסוים שאינו בניין, אשר היה קיים כמקום כאמור, לפני מועד כניסתו לתוקף של תקנות שיתקין שר המשפטים לפי סעיף 19ט (בסימן זה- המועד הקובע);

19ח. נגישות מקום ציבורי

(א) מקום ציבורי יהיה נגיש לאנשים עם מוגבלות, בהתאם להוראות לפי סימן זה או להוראות הנגישות לפי חוק התכנון והבנייה, לפי העניין.

(ב) מי שאחראי למקום ציבורי לפי סעיף קטן (ג), יבצע התאמות נגישות לאנשים עם מוגבלות לפי סימן זה או לפי הוראות הנגישות לפי חוק התכנון והבנייה, לפי העניין, וידאג לאחזקתן התקינה של התאמות אלה.

(ג) חובת הנגישות לעניין מקום ציבורי לפי סעיף זה –

(1) לעניין התאמות נגישות הדורשות היתר כמשמעותו בסעיף 145(א) לחוק התכנון והבנייה, תחול על הבעלים; הושכר המקום הציבורי בשכירות שחל עליה חוק הגנת הדייר [נוסח משולב], התשל"ב-1972 (בסעיף זה- חוק הגנת הדייר), ישלם הדייר לבעל הבית מחצית מעלות ביצוע התאמות הנגישות; שר הבינוי והשיכון, באישור הממשלה והוועדה, רשאי לקבוע שיעורי השתתפות שונים בתוך שנה מיום פרסומו של חוק זה; בסעיף זה, "דייר", "בעל בית" - כהגדרתם בחוק הגנת הדייר;

(2) לעניין התאמות נגישות אשר אינן דורשות היתר בנייה כאמור בפסקה (1), תחול על הבעלים, ואולם אם המקום הציבורי מוחזק או מופעל בידי מי שאיננו הבעלים- חובת הנגישות תחול על המחזיק או המפעיל של המקום הציבורי.

(ד) על אף האמור בכל דין או הסכם, המחזיק, המפעיל או הבעלים של מקום ציבורי, הכול לפי העניין, חייב לאפשר למי שחלה עליו חובה בהתאם להוראות לפי סימן זה לבצע התאמות נגישות במקום הציבורי.

(ה) (1) לא יפעיל אדם מקום ציבורי אלא אם כן בוצעו במקום התאמות הנגישות בהתאם להוראות פרק זה או פרק ה'1א לחוק התכנון והבנייה;

(2) על אף האמור בכל דין, לא יבצע הבעלים התאמות נגישות לפי פרק זה או לפי פרק ה'1א לחוק התכנון והבנייה, רשאי השוכר לבטל את חוזה השכירות, לא יחשב למפר החוזה, ולא יחויב בפיצוי בשל הביטול.

(ו) בסעיף זה –

"בעלים" – הבעלים, ואם יש חוכר לדורות, החוכר לדורות, ולמעט דייר;
"חוכר לדורות" – חוכר לדורות כמשמעותו בחוק המקרקעין, התשכ"ט–1969, לרבות ברשות, בין בהרשאה לתקופה אחת ובין בהרשאה מתחדשת, לתקופה העולה על עשרים וחמש שנים.

19ט. תקנות נגישות לעניין מקום ציבורי

(א) לעניין מקומות ציבוריים קיימים ומקומות ציבוריים שאינם בנינים, שהוקמו לאחר המועד הקובע, יקבע שר המשפטים הוראות בדבר התאמות הנגישות הנדרשות, בין בדרך כלל ובין לסוגי מקומות, כדי לאפשר לאדם עם מוגבלות, נגישות במקום באופן סביר בהתחשב בתקן ישראלי; תקנות לפי פסקה זו יכללו, בין השאר, הוראות בדבר –

(1) הנגשת צמתים, מדרכות, גשרים, מנהרות ומעברים אחרים בשטח המקום הציבורי ולרבות הנגשת המעברים ממקומות החניה כאמור בפסקה (2);

(2) הקצאת מקומות חניה לאנשים עם מוגבלות, מכלל מקומות החניה הקיימים או המתוכננים, לפי העניין, בשטח המקום ציבורי.

(ב) בתקנות לפי סעיף קטן (א) רשאי השר לקבוע פטור מלא או חלקי מהתאמות הנגישות שקבע ובכלל זה דרישות מופחתות, לגבי סוגי מקומות ציבוריים קיימים שקבע, כולם או חלקם, אם מתקיים אחד מאלה:

(1) הפטור או הדרישות המופחתות מתחייבים כדי למנוע פגיעה מהותית באופיו המיוחד של המקום, לרבות ייחודו בשל ערכי ארכיאולוגיה, אדריכלות או טבע;

(2) ביצוע התאמת הנגישות יהווה נטל כבד מדי.

(ג) בתקנות לפי סעיף זה –

(1) ייקבעו הוראות לעניין החלה בהדרגה של הוראות הנגישות שבתקנות כאמור, ככל שהן חלות על רשות ציבורית, לתקופה שלא תעלה על 12 שנים מהיום הקובע, ואולם לעניין רשות ציבורית המנויה בטור א' בתוספת השלישית ייקבעו הוראות לעניין החלה בהדרגה כאמור, עד למועד הנקוב בטור ב' בתוספת השלישית שבו תחול חובת הנגישות במלואה לעניין אותה רשות ציבורית;

(2) יכול שייקבעו הוראות לעניין החלה בהדרגה של הוראות הנגישות שבתקנות כאמור, ככל שהן חלות על מי שאינו רשות ציבורית, לתקופה שלא תעלה על 11 שנים מהיום הקובע;

הוראות כאמור בפסקאות (1) ו-(2) ייקבעו בהתחשב, בין השאר, בכל אחד מאלה:

(1) סוג או אופי המקום החייב בהנגשה;

(2) סוג או אופי השירות הניתן במקום הציבורי החייב בהנגשה;

(3) היקף המקומות או השירותים החייבים בהנגשה בידי אותו הגוף;

(4) סוגי התאמות הנגישות.

לא נקבעה החלה הדרגתית, תחול חובת הנגישות במלואה לא יאוחר יום כ"ג בחשוון התשע"ט (1 בנובמבר 2018) לענין רשות ציבורית, למעט רשות ציבורית המנויה בטור א' התוספת השלישית, ולעניין רשות ציבורית כאמור – לא יאוחר מהמועד הנקוב בטור ב' בתוספת השלישית לעניין אותה רשות ציבורית, ולא יאוחר מיום י"ב בחשוון התשע"ח (1 בנובמבר 2017) לענין מי שאינו רשות ציבורית; בסעיף קטן זה, "היום הקובע" – יום פרסום התקנות הראשונות לפי סעיף זה, או י' בחשוון התשס"ז (1 בנובמבר 2006), המוקדם מביניהם.

(ג) שר המשפטים רשאי, באישור הוועדה, להוסיף, בצו, רשות ציבורית לטור א' בתוספת השלישית ובטור ב' לצדה- את המועד שבו תחול חובת הנגישות במלואה לעניין אותה רשות ציבורית, ובלבד שהמועד האמור לא יהיה מאוחר מיום כ"ו בחשוון התשפ"ב (1 בנובמבר 2021) ושצו כאמור יוגש לאישור הוועדה עד יום כ"ד בחשוון התשע"א (1 בנובמבר 2010).

(ד) לעניין מקומות ציבוריים שאינם בנינים, שיוקמו כמקומות ציבוריים כאמור לאחר המועד הקובע, יהיו לשר המשפטים הסמכויות לקבוע הוראות לעניין פטור מלא או חלקי או דרישות מופחתות, הנתונות לשר הפנים לפי סעיף 1158(ד)(2) לחוק התכנון והבנייה.

(ה) פטור או דרישות מופחתות בדבר נטל כבד מדי, שנקבעו לפי סעיפים קטנים (ב)(2) ו-(ד), לא יחולו על –

(1) מקום ציבורי שהאחראי לו על פי סימן זה הוא רשות ציבורית;

(2) חובה שחלה לפי חוק התכנון והבנייה, טרם כניסתו לתוקף של התקנות לפי סעיף קטן (א).

(ו) תקנות לפי סעיף זה יותקנו לאחר התייעצות עם הנציב ועם ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, בהתאם לעקרונות היסוד ולמטרותיו של חוק זה, ובאישור הוועדה.

(ז) שר המשפטים רשאי להוסיף בצו מקום על רשימת המקומות הציבוריים המנויים בתוספת הראשונה.

(ח) תקנות לפי סעיף זה החלות על רשות מקומית, ייקבעו בהסכמת שר הפנים.

(ט) סעיף זה לא יחול לגבי מקום ציבורי שחל עליו סימן ו', סימן ז', או סימן ט'.

(י) תקנות ראשונות לפי סעיף קטן (א) יוגשו לאישור הוועדה לא יאוחר מיום ג' באייר התשס"ו (1 במאי 2006) ויאושרו על ידי הוועדה עד ליום י' בחשוון התשס"ז (1 בנובמבר 2006).

סימן ד': שירות ציבורי- נגישות

19. שירות ציבורי – מהו

בסימן זה ובסימן ה' –

"שירות ציבורי" – אחד מאלה:

(1) שירות הניתן לציבור או לחלק בלתי מסוים ממנו בידי גוף ציבורי או במקום ציבורי כהגדרתו בסימן ג';

(2) שירות מהשירותים המפורטים בתוספת השנייה המיועד לכלל הציבור או לחלק בלתי מסוים ממנו;

19.א. נגישות שירות ציבורי

(א) שירות ציבורי יהיה נגיש לאנשים עם מוגבלות, בהתאם להוראות לפי סימן זה.

(ב) מי שאחראי לאספקת שירות ציבורי יבצע התאמות נגישות לאנשים עם מוגבלות לפי סימן זה.

19.ב. תקנות נגישות לעניין שירות ציבורי

(א) לעניין שירותים ציבוריים, יקבע שר המשפטים הוראות בדבר התאמות הנגישות הנדרשות, בין בדרך כלל ובין לסוגים של שירותים ציבוריים, כדי לאפשר לאדם עם מוגבלות

נגישות באופן סביר; תקנות לפי סעיף זה יכללו, בין השאר, הוראות בדבר נגישות מידע המופק במסגרת שירות ציבורי, וכן בדבר התקנת אמצעי עזר ואספקת שירותי עזר.

(ב) בתקנות לפי סעיף קטן (א) רשאי שר המשפטים, לקבוע פטור מלא או חלקי מהתאמות הנגישות שקבע ובכלל זה דרישות מופחתות, לגבי סוגי שירותים ציבוריים שקבע, כולם או חלקם, אם מתקיים אחד מאלה:

- (1) הפטור או הדרישות המופחתות מתחייבים כדי למנוע פגיעה מהותית באופיו המיוחד של השירות הציבורי;
 - (2) ביצוע התאמות נגישות בשירות יהווה נטל כבד מדי.
- (ג) בתקנות לפי סעיף זה –

- (1) ייקבעו הוראות לעניין החלה בהדרגה של הוראות הנגישות שבתקנות כאמור, ככל שהן חלות על רשות ציבורית, לתקופה שלא תעלה על 12 שנים מהיום הקובע;
- (2) יכול שייקבעו הוראות לעניין החלה בהדרגה של הוראות הנגישות שבתקנות כאמור ככל שהן חלות על מי שאינו רשות ציבורית, לתקופה שלא תעלה על 11 שנים מהיום הקובע;

הוראות כאמור בפסקאות (1) ו-(2) ייקבעו בהתחשב, בין השאר, בכל אחד מאלה:

- (1) סוג או אופי השירות החייב בהנגשה;
- (2) היקף המקומות או השירותים החייבים בהנגשה על ידי אותו הגוף;
- (3) סוגי התאמות הנגישות.

לא נקבעה החלה הדרגתית, תחול חובת הנגישות במלואה לא יאוחר מיום כ"ג בחשוון התשע"ט (1 בנובמבר 2018) לעניין רשות ציבורית, ולא יאוחר מיום י"ב בחשוון התשע"ח (1 בנובמבר 2017) לעניין מי שאינו רשות ציבורית; בסעיף קטן זה, "היום הקובע" – יום פרסום התקנות הראשונות לפי סעיף זה, או י' בחשוון התשס"ז (1 בנובמבר 2006), המוקדם מביניהם.

- (ד) (1) בעל רישיון יבצע התאמות נגישות לאנשים עם מוגבלות לשירותי בזק ולמתקני בזק לפי סימן זה;
- (2) על אף האמור בסעיף קטן (א), לעניין שירותי בזק ומתקני בזק, יקבע שר התקשורת הוראות בדבר התאמות הנגישות הנדרשות כדי לאפשר לאדם עם מוגבלות נגישות סבירה לשירותים ומתקנים כאמור; לעניין זה יהיו לשר התקשורת הסמכויות הנתונות לשר המשפטים לפי סעיף קטן (ב); ההתאמות כאמור יכול שייקבעו לפי סוגים של שירותי בזק ויכול שייקבעו גם לפי סוגים של מתקני בזק.
- (ה) (1) מי שעיסוקו בהשכרת רכב מנועי פרטי, שבבעלותו או בהחזקתו 100 כלי רכב לפחות, יחזיק לפחות שני כלי רכב, המותאמים לנהיגה בידי אדם עם מוגבלות, ולפחות שני כלי רכב נוספים, המותאמים להסעתו של אדם עם מוגבלות;
- (2) מי שעיסוקו בהשכרת אוטובוסים וכלי רכב אחרים, יעמיד להשכרה כלי רכב נגישים לאנשים עם מוגבלות תמורת מחיר זהה למחירו של כלי רכב שאינו נגיש כאמור.
- (3) שר התחבורה יתקין תקנות להסדרת הנגישות לפי הוראות סעיף קטן זה.

(ו) הוראות סעיפים קטנים (ב)(2) ו-(ד) בדבר נטל כבד מדי לא יחולו לגבי שירות ציבורי הניתן בידי רשות ציבורית.

(ז) תקנות לפי סעיף זה יותקנו לאחר התייעצות עם הנציב ועם ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, ולעניין שירותי בזק גם עם בעלי רישיונות הנוגעים

בדבר, בהתאם לעקרונות היסוד ולמטרותיו של חוק זה, בהתחשב בהוראות תקן ישראלי ובאישור הוועדה.

(ח) היה השירות באחריותו של שר אחר, יתקין שר המשפטים תקנות כאמור, לאחר התייעצות גם עם אותו שר, לפי העניין.

(ט) שר המשפטים רשאי להוסיף בצו שירות על רשימת השירותים הציבוריים המנויים בתוספת השנייה.

(י) סעיף זה לא יחול לגבי שירות ציבורי שחל עליו סימן ו', סימן ז' או סימן י'.

(יא) תקנות ראשונות לפי סעיפים קטנים (א), (ד) ו-(ה) יוגשו לאישור הוועדה לא יאוחר מיום ג' באייר התשס"ו (1 במאי 2006), ויאושרו על ידי הוועדה עד ליום י' בחשוון התשס"ז (1 בנובמבר 2006).

סימן ה': סייגים לחובת הנגישות

19.ג. פטור מסוים מביצוע התאמת נגישות

(א) מי שחייב בביצוע התאמות נגישות לפי הוראות פרק זה במקום ציבורי קיים או בשירות ציבורי, יהיה פטור, בכפוף להוראות פרק זה, מביצוע התאמת נגישות מסוימת, אם מתקיים אחד מאלה:

(1) התאמת הנגישות אינה ניתנת לביצוע מסיבות הנדסיות ומורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה אישר זאת;

(2) התאמת הנגישות מטילה נטל כבד מדי בהתחשב בין השאר בכל אחד מאלה, לפי העניין –

(א) סוג השירות או המקום;

(ב) היקף הפעילות לרבות היקף האוכלוסייה הנדרשת לשירות או למקום;

(ג) טיב התאמת הנגישות ועלות התאמת הנגישות;

(ד) קיומם של מקורות מימון חיצוניים וממלכתיים לביצוע התאמת הנגישות;

(ה) קיומן של חלופות לאותו שירות או מקום, הניתנות בידי אותו גורם, בקרבת מקום ושהן נגישות על פי פרק זה;

(ו) היקף מחזור ההכנסות או שיעור הרווח של מי שאחראי לביצוע התאמות הנגישות על פי הוראות פרק זה;

(3) התאמת הנגישות פוגעת באופן מהותי באופיו המיוחד של המקום, בשל ערכי היסטוריה, ארכיאולוגיה, אדריכלות או טבע;

(4) התאמת הנגישות מחייבת שינוי יסודי במהותו של מקום ציבורי קיים או של שירות ציבורי.

(ב) מי שחייב בביצוע התאמות נגישות לפי הוראות פרק זה במקום ציבורי שאינו בנין, שהוקם כמקום כאמור לאחר כניסתו לתוקף של התקנות לפי סעיף 19ט(א), פטור מהתקנת מעלית או מביצוע התאמת נגישות אחרת שעלותה גבוהה שקבע שר המשפטים, באישור הוועדה, אם קבע הנציב כי ההתאמה תטיל עליו נטל כבד מדי לפי סעיף קטן (א)(2) למעט פיסקה (ה).

(ג) מי שחייב בביצוע התאמות נגישות לפי הוראות פרק זה במקום ציבורי קיים או בשירות ציבורי, יהיה פטור מביצוע התאמת נגישות מסוימת, אם קבע הנציב כי ביצוע ההתאמה עלול להביא להתמוטטות כלכלית של מי שחייב בביצוע ההתאמות כאמור.

19יג.1 פטור מסוים- הוראות מיוחדות

- (א) הוראות סעיף 19יג(א)(2), (ב) ו-(ג) לא יחולו לגבי –
- (1) מקום ציבורי, המופעל או מוחזק בידי רשות ציבורית;
 - (2) שירות ציבורי הניתן על ידי רשות ציבורית;
 - (3) חובה שחלה לפי חוק התכנון והבנייה, טרם כניסתו לתוקף של התקנות לפי סעיף קטן 19ט(א).
 - (4) התאמה במקום ציבורי או בשירות ציבורי אם מי שחייב בביצועה פעל לגביה בחוסר תום לב.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), הנציב רשאי ליתן לרשות ציבורית פטור מביצוע התאמת נגישות מסוימת לעניין מקום ציבורי שהיא מפעילה או מחזיקה או לעניין שירות ציבורי שהיא נותנת, מחמת חוסר סבירות תקציבית כלכלית; ואולם לא יקבע הנציב פטור כאמור לגבי כל אחד מאלה:

- (1) גוף ציבורי, המנוי בפסקאות (1) עד (4), (9) ו-(10) בהגדרה "גוף ציבורי" בסעיף 5;
- (2) מוסד חינוך רשמי כמשמעותו בסעיף 19לב ושירות החינוך הניתן על ידו;
- (3) מקום ציבורי שבו ניתן שירות בריאות ממלכתי כהגדרתו בסעיף 19טו;
- (4) בנק ישראל, יד ושם, מגן דוד אדום, המוסד לביטוח לאומי, מכון התקנים, רשות הדואר, רשות שדות התעופה, תאגיד השידור הישראלי, הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו ושירות התעסוקה.

19יד. התאמות נגישות חלופיות

הוכיח מי שאחראי למקום ציבורי או מי שעיסוקו במתן שירות ציבורי לפי העניין כי מתקיימת הוראה מהוראות סעיף 19יג(א), (ב) או (ג), 19כט(3), או 19לא(ג) או הוראות מכוח סעיפים 19ט(ב)(2), 19ט(ד), 19יב(ב)(2), 19יב(ד), או 19יז(ב), יבצע התאמות נגישות חלופיות, ככל שנקבעו בתקנות או שנקבעו לעניין פטור מסוים לפי סעיף 19יג, לרבות מעבר למקום אחר, שהן סבירות בנסיבות העניין.

19יד.1 פטור בידי הנציב

הנציב רשאי לקבוע פטור מלא או חלקי מביצוע התאמת נגישות מסוימת בהתאם לסעיף 19יג וכן לקבוע חובת ביצוע התאמות נגישות חלופיות שהן סבירות בנסיבות העניין, והכול כאמור בסימן זה.

סימן ו': שירות בריאות ומקום ציבורי שבו ניתן שירות בריאות- נגישות

19טו. הגדרות

בסימן זה –

"חוק ביטוח בריאות" – חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד–1994;

"נותני שירותים" – כמשמעותם בסעיף 21 לחוק ביטוח בריאות;
"קופת חולים" – כהגדרתה בסעיף 2 לחוק ביטוח בריאות;
"שירות בריאות ממלכתי" – שירות בריאות הניתן לפי חוק ביטוח בריאות.

19טז. נגישות בריאות

שירות בריאות ומקום שבו ניתן שירות בריאות יהיו נגישים בהתאם להוראות סעיפים 19ח ו-19יא ובהתאם להוראות לפי סימן זה.

19יז. תקנות נגישות לעניין שירותי בריאות ומקום שבו ניתן שירות בריאות

(א) שר הבריאות יקבע הוראות בדבר התאמות הנגישות הנדרשות, בין בדרך כלל ובין לסוגים, כדי לאפשר לאדם עם מוגבלות, נגישות באופן סביר לשירותי בריאות ולמקומות ציבוריים קיימים, כהגדרתם בסעיף 19ז, שבהם ניתנים שירותי בריאות.
(ב) בתקנות לפי סעיף קטן (א) רשאי השר לקבוע פטור מלא או חלקי מהתאמות הנגישות שקבע ובכלל זה דרישות מופחתות, לגבי כל אחד מהמפורטים בפסקאות (1) ו-(2), אם ביצוע התאמת הנגישות מהווה נטל כבד מדי-

(1) סוג שירות בריאות שאינו שירות בריאות ממלכתי, לגבי כולו או חלקו;

(2) סוג המקום הציבורי שבו ניתן שירות כאמור, לגבי כולו או חלקו.

19יח. נטל כבד מדי- אי תחולת פטור

הוראות סעיף 19יג(א)(2) לא יחולו לגבי מקום ציבורי שבו ניתן שירות בריאות ממלכתי או לגבי שירות בריאות ממלכתי.

19יט. תכנית הנגשה והתאמה

כל בית חולים וכל קופת חולים וכן ספק שירותי בריאות גדול אחר שקבע שר הבריאות לפי סעיף 19כו (בסימן זה- ספקי שירותים גדולים), יגישו לשר הבריאות תכנית המפרטת את דרכי הנגשתם של שירותי הבריאות הניתנים על ידם, ושל מקומות ציבוריים שבהם ניתנים שירותי בריאות, עד תום שישה חודשים מיום פרסום התקנות לפי סעיף 19יז; התכנית תיערך בהתייעצות עם מורשה לנגישות השירות ומורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה, לפי העניין, ובאישורם.

19כ. החלה הדרגתית

(א) הוראות הנגישות לפי סימן זה, לעניין שירות בריאות הניתן על ידי ספק שירותים גדול או לעניין מקום ציבורי שבו ניתן שירות בריאות כאמור, יוחלו בהדרגה, במשך אחת עשרה שנים, שתחילתן לא יאוחר מיום י"ג באייר התשס"ז (1 במאי 2007) וסופה לא יאוחר מיום ט"ז באייר התשע"ח (1 במאי 2018) (בסימן זה- תקופת הביניים) לפי צו שיקבע שר הבריאות עד ליום י"ג באייר התשס"ז (1 במאי 2007); ההחלה ההדרגתית תיקבע בפריסה שווה בכל אחת מאחת עשרה השנים, בהתחשב בתכניות לפי סעיף 19יט, ככל שהוגשו; בקביעת הפריסה לפי סעיף זה רשאי השר להביא בחשבון את סוג השירות, היקף פעילותו, האזור שבו הוא ניתן, סוג המוגבלות וקיומן של חלופות נגישות באזור מסוים.

(ב) בתקופת הביניים, יספקו קופות החולים למבוטחים עם מוגבלות שרותי בריאות שהם נגישים על פי הוראות פרק זה במקומות ציבוריים שהם נגישים כאמור, בין בעצמן או באמצעות נותני שירותים שעמם התקשרו, ובין על ידי הפניית המבוטחים לקבלת שירותים באמצעות קופת חולים אחרת.

- (ג) שר הבריאות, רשאי להאריך את תקופת הביניים לגוף מסוים החייב בביצוע התאמות נגישות לפי סימן זה, לתקופה נוספת אחת שלא תעלה על שנתיים, אם נוכח שלא יכול היה להשלים את ביצוע ההנגשה על פי הצו שהוצא לפי סעיף קטן (א), במאמצים ראויים.
- (ד) לא נקבע צו לפי סעיף קטן (א), תחול חובת הנגישות לפי סימן זה במלואה, לא יאוחר מיום ט"ז באייר התשע"ח (1 במאי 2018).

19כא. התייעצות ואישור הוועדה

- (א) תקנות לפי סעיף 19 וצו לפי סעיף 19 ייקבעו בהתייעצות עם ספקי שירותים גדולים, ארגונים שמייצגים בעלי מקצועות רפואה, עם הנציבות ועם ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות ובהתחשב בהוראות תקן ישראלי, לפי העניין, ובהתאם לעקרונות היסוד ולמטרותיו של חוק זה;
- (ב) תקנות ראשונות לפי סעיף קטן (א) יוגשו לאישור הוועדה עד יום ג' באייר התשס"ו (1 במאי 2006), ויאושרו על ידי הוועדה עד יום י' בחשוון התשס"ז (1 בנובמבר 2006).

19כב. דיווח לשר

ספקי שירותים גדולים יגישו מדי שנה לשר הבריאות דיווח בדבר הנגשת שירותי בריאות ומקומות שבהם ניתנים שירותי בריאות שבאחריותם, שבוצעה במהלך השנה החולפת, בתקופת הביניים או בתקופת ההארכה, לפי סעיף 19כ(ג), כמתחייב לפי הוראות סימן זה.

19כג. דיווח לוועדה

שר הבריאות יגיש מדי שנה לוועדה דיווח בדבר התקדמות הנגשת שירותי הבריאות והמקומות שבהם ניתנים שירותי בריאות, שבוצעה במהלך השנה החולפת, כמתחייב על פי הוראות לפי סימן זה.

19כד. פרסום

ספקי שירותים גדולים יפרסמו את שירותי הבריאות והמקומות שבהם ניתנים שירותי בריאות שבאחריותם, הנגישים לאנשים עם מוגבלות; שר הבריאות יקבע הוראות בדבר דרך הפרסום.

19כה. סייג

לאחר תום התקופה הנקובה בסעיף 19כ, לא תיתן קופת חולים שירותי בריאות ממלכתי, בין בעצמה ובין באמצעות נותני שירותים, אלא אם כן מתקיימות בשירות הבריאות ובמקום שבו ניתן שירות הבריאות הוראות הנגישות לפי סימן זה או לפי סעיף 1158 לחוק התכנון והבנייה, לפי העניין, באופן סביר.

19כו. תחולה לגבי ספק שירותים גדול

שר הבריאות יקבע את ספקי השירותים הגדולים שחלות עליהם החובות לפי סעיפים 19יט, 19כב, ו-19כד לחוק זה בהתחשב בהיקף פעילותו של נותן השירותים וכן בהיקף האוכלוסייה שאותה הוא משרת.

סימן ז': מוסדות חינוך, מוסדות על-תיכוניים, שירותי חינוך והשכלה- נגישות

חלק א': מוסדות על-תיכוניים

19כז. הגדרות

בחלק זה –

"מוסד על-תיכוני" –

- (1) מוסד שהוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה לפי סעיף 9 לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958 (בחוק זה- חוק המועצה להשכלה גבוהה);
- (2) מוסד שניתן לו היתר או אישור לפי סעיף 21א לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
- (3) שלוחה או סניף של מוסד להשכלה גבוהה מחוץ לישראל הפועלים ברישיון המועצה להשכלה גבוהה לפי סעיף 25ג לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
- (4) מוסד שהתואר שהוא מעניק הוכר לפי סעיף 28א לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
- (5) מוסד על-תיכוני להשכלה מקצועית, טכנית, תורנית או דתית.

19כח. נגישות מוסדות על-תיכוניים

מוסדות על-תיכוניים ושירותי השכלה הניתנים בידי מוסדות אלה, יהיו נגישים בהתאם להוראות סעיפים 19ח ו-19יא ובהתאם להוראות לפי חלק זה.

19כט. תקנות נגישות למוסדות על-תיכוניים

שר החינוך התרבות והספורט (בחוק זה- שר החינוך) ושר התעשייה, המסחר והתעסוקה, לפי העניין, יקבעו הוראות בדבר התאמות הנגישות הנדרשות, בין בדרך כלל ובין לסוגי מוסדות, כדי לאפשר לאדם עם מוגבלות, נגישות באופן סביר למקומות ציבוריים קיימים שהם מוסדות על-תיכוניים, ולשירותי השכלה הניתנים בידי מוסדות אלה, לרבות התקנת אמצעי עזר ושירותי עזר.

19כט1. פטור מסוים מביצוע התאמת נגישות

מי שחייב בביצוע התאמת נגישות לפי סימן זה במקום ציבורי קיים שהוא מוסד על-תיכוני יהיה פטור מביצוע התאמת נגישות מסוימת אם קבע הנציב אחד מאלה:

- (1) התאמת הנגישות אינה ניתנת לביצוע מסיבות הנדסיות, ומורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה אישר זאת;
- (2) התאמת הנגישות פוגעת באופן מהותי באופיו המיוחד של המקום, בשל ערכי היסטוריה, ארכיאולוגיה, אדריכלות או טבע;
- (3) לעניין מוסד על-תיכוני המנוי בפסקאות (3) ו-(5) להגדרה מוסד על-תיכוני- התאמת הנגישות מטילה נטל כבד מדי.

19ל. תכנית הנגשה והתאמה

בעל מוסד על-תיכוני יגיש לשר החינוך ולשר התעשייה המסחר והתעסוקה, לפי העניין, תכנית המפרטת את דרכי הנגשתו והתאמתו של המוסד העל-תיכוני ושירותי ההשכלה הניתנים על ידו, עד תום שישה חודשים מיום פרסום תקנות לפי סעיף 19כט חלות על אותו מוסד; התכנית תיערך בהתייעצות עם מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה ומורשה לנגישות השירות, ובאישורם.

19לא. החלה הדרגתית

(א) הוראות הנגישות לענין נגישות מוסדות על-תיכוניים ושירותי ההשכלה הניתנים על ידיהם, לפי חלק זה, יוחלו בהדרגה, במשך תקופה שתחילתה לא יאוחר מיום ב' בתשרי התשס"ט (1 באוקטובר 2008) וסופה לא יאוחר מיום כ"ג בחשוון התשע"ט (1 בנובמבר 2018) לענין רשות ציבורית, ולא יאוחר מיום י"ב בחשוון התשע"ח (1 בנובמבר 2017) לענין מי שאינו רשות ציבורית (בחלק זה - תקופת הביניים); עד תום 12 חודשים מיום פרסום תקנות לפי סעיף 19כט יקבעו שר החינוך ושר התעשייה המסחר והתעסוקה, לפי הענין, בצו, את החלה ההדרגתית של הוראת הנגישות כאמור על המוסדות שעליהם חלות התקנות, בהתחשב בתכניות לפי סעיף 19ל ככל שהוגשו; בקביעת החלה ההדרגתית לפי סעיף זה רשאי השר להביא בחשבון את היקף פעילותו של השירות, האזור שבו הוא ניתן, סוג המוגבלות וקיומן של חלופות נגישות באזור מסוים.

(ב) עד תום תקופת הביניים, מוסדות על-תיכוניים יבצעו התאמות נגישות, באופן סביר, בעבור סטודנט עם מוגבלות, לפי הענין, הלומד במקום כאמור או העומד ללמוד בו, בהתייעצות עם מורשה לנגישות השירות ומורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה, לפי הענין; שר החינוך יפרסם מידע לציבור ולמוסדות העל-תיכוניים בדבר הזכויות על פי סעיף זה, והדרכים למימושן.

(ג) מי שחייב בביצוע התאמת נגישות לפי סעיף קטן (ב) יהיה פטור מביצוע אותה התאמה בתקופה שעד ליום ב' בתשרי התשס"ט (1 באוקטובר 2008), אם קבע הנציב כי ביצוע ההתאמה יטיל נטל כבד מדי.

(ד) לא נקבע צו לפי סעיף קטן (א), תחול חובת הנגישות על פי חלק זה במלואה, לא יאוחר מיום כ"ג בחשוון התשע"ט (1 בנובמבר 2018) לענין רשות ציבורית, ולא יאוחר מיום י"ב בחשוון התשע"ח (1 בנובמבר 2017) לענין מי שאינו רשות ציבורית.

19לא1. התייעצות ואישור הוועדה

(א) תקנות לפי סעיף 19כט וצו לפי סעיף 19לא ייקבעו בהתייעצות עם המועצה להשכלה גבוהה, עם הנציבות ועם ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, בהתחשב בהוראות התקן הישראלי, לפי הענין, ובהתאם לעקרונות היסוד ולמטרותיו של חוק זה;

(ב) תקנות ראשונות לפי סעיף קטן (א) יוגשו לאישור הוועדה עד ליום ג' באייר התשס"ו (1 במאי 2006) ויאושרו בידי הוועדה עד ליום י' בחשוון התשס"ז (1 בנובמבר 2006).

19לא2. דיווח לשר

בעלים של מוסדות על-תיכוניים יגישו מדי שנה לשר החינוך ולשר התעשייה המסחר והתעסוקה, לפי הענין, דיווח בדבר הנגשת המוסדות ושירותי ההשכלה הניתנים בהם שבוצעה במהלך השנה החולפת במוסדותיהם, בתקופת הביניים, כמתחייב על פי הוראות חלק זה.

19לא3. דיווח לוועדה

שר החינוך ושר התעשייה המסחר והתעסוקה, לפי הענין, יגישו מדי שנה לוועדה דיווח בדבר התקדמות ההגשה לפי חלק זה, שבוצעה במהלך השנה החולפת.

חלק ב': מוסדות חינוך ושירותי חינוך

19לב. הגדרות

בחלק זה –

"חוק לימוד חובה" – חוק לימוד חובה, התש"ט–1949;

"מוסד חינוך רשמי" – כהגדרתו בחוק לימוד חובה;

"מוסד חינוך" – מוסד חינוך רשמי, מוסד חינוך מוכר, מוסד חינוך פטור ומוסד לחינוך מיוחד;

"מוסד חינוך מוכר" – כהגדרתו בחוק לימוד חובה לרבות בית ספר הפועל ברישיון מכוח חוק פיקוח על בתי ספר, התשכ"ט–1969, ולמעט מוסד חינוך רשמי;

"מוסד חינוך פטור" – מוסד כמשמעותו בסעיף 5 בחוק לימוד חובה;

"מוסד לחינוך מיוחד" – כהגדרתו בחוק חינוך מיוחד, התשמ"ח–1988.

19לג. נגישות מוסדות חינוך

מוסדות חינוך ושירותי החינוך הניתנים על ידיהם יהיו נגישים בהתאם להוראות סעיפים 19ח ו-19יא ובכפוף להוראות לפי חלק זה.

19לג1. תקנות נגישות במוסד חינוך

לעניין מקומות ציבוריים קיימים שהם מוסדות חינוך למעט גני ילדים, יקבע שר החינוך הוראות בדבר התאמות נגישות אלה בלבד:

(1) בניית פיר מעלית בבנין מרכזי אחד;

(2) בניית תא שירותים נגיש אחד לנשים ואחד לגברים בקומת הכניסה בבנין המרכזי.

19לג2. תכנית הנגשה והתאמה

בעלים של מוסדות חינוך יגישו לשר החינוך תכנית המפרטת את דרכי הנגשתו והתאמתו של מוסד החינוך ושירותי החינוך הניתנים על ידו, עד תום שישה חודשים מיום פרסום התקנות לפי סעיף 19לג1; התכנית תיערך בהתייעצות עם מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה ומורשה לנגישות השירות, ובאישורם.

19לג3. החלה הדרגתית

(א) הוראות הנגישות לעניין נגישות מוסדות חינוך ושירותי החינוך הניתנים על ידיהם, לפי סעיף 19לג1, יוחלו בהדרגה, במשך תקופה של שנים עשרה שנים, שתחילתה לא יאוחר מיום י"ג באייר התשס"ז (1 במאי 2007) וסופה לא יאוחר מיום כ"ו בניסן התשע"ט (1 במאי 2019) (בחלק זה- תקופת הביניים); עד ליום י"ג באייר התשס"ז (1 במאי 2007) יקבע שר החינוך בצו את ההחלה ההדרגתית של הוראות הנגישות כאמור, בפריסה שווה בכל אחת משנים עשרה השנים בהתחשב בתכניות לפי סעיף 19לג2 ככל שהוגשו; בקביעת הפריסה לפי סעיף זה רשאי השר להביא בחשבון את היקף פעילותו של השירות, האזור שבו הוא ניתן, סוג המוגבלות וקיומן של חלופות נגישות באזור מסוים.

(ב) לא נקבעו צווים לפי סעיף קטן (א), תחול חובת הנגישות על פי חלק זה במלואה, לא יאוחר מיום כ"ו בניסן התשע"ט (1 במאי 2019).

19לג4. התייעצות ואישור הוועדה

(א) תקנות לפי סעיפים 19לג1, 19לד וצו לפי סעיף 19לג3 ייקבעו בהתייעצות עם המרכז לשלטון מקומי, עם הנציבות ועם ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, בהתחשב בהוראות התקן הישראלי, לפי העניין, ובהתאם לעקרונות היסוד ולמטרותיו של חוק זה.

(ב) תקנות ראשונות לפי סעיף קטן (א) יוגשו לאישור הוועדה עד ליום ג' באייר התשס"ו (1 במאי 2006) ויאושרו עד ליום י' בחשוון התשס"ז (1 בנובמבר 2006).

5.19. דיווח לשר

בעלים של מוסדות חינוך יגישו מדי שנה לשר החינוך, דיווח בדבר הנגשת מוסדות חינוך ושירותי החינוך הניתנים על ידיהם שבוצעה במהלך השנה החולפת במוסדותיהם, בתקופת הביניים, כמתחייב על פי הוראות חלק זה.

6.19. דיווח לוועדה

שר החינוך יגיש מדי שנה לוועדה דיווח בדבר התקדמות ההנגשה לפי חלק זה, שבוצעה במהלך השנה החולפת.

19.1. נגישות פרטנית לתלמיד ולהורה

(א) תלמיד עם מוגבלות זכאי לנגישות למקום שהוא מוסד חינוך או גן ילדים, לפי העניין, ולשירותי חינוך הניתן על ידי אותו מוסד; בסעיף זה, "**גן ילדים**" – גן ילדים שהוא מוסד חינוך רשמי, גן ילדים בבעלות רשות חינוך מקומית או גן ילדים שחל עליו חוק החינוך המיוחד.

(ב) שר החינוך יקבע הוראות בדבר התאמות הנגישות הנדרשות, בין בדרך כלל ובין לסוגי מוסדות, כדי לאפשר נגישות באופן סביר לתלמיד עם מוגבלות כאמור בסעיף קטן (א); תקנות לפי סעיף זה יכללו הוראות בדבר ביצוע התאמות נגישות בקשר לכל אחד מאלה:

- (1) התקנת מעלית נגישה בבנין מרכזי אחד, למעט לעניין גן ילדים;
- (2) בניית תא שירותים נגיש אחד לנשים ואחד לגברים בקומת הכניסה בבנין המרכזי;
- (3) הנגשת הכניסה למוסד החינוך ודרכי הגישה מהכניסה לבנין המרכזי, בין הבניין המרכזי למבנים הסמוכים ודרכי הגישה לחצר ולאולם הספורט ולרבות כבשים בדרכי הגישה;
- (4) אמצעי נגישות לאנשים עם מוגבלות בראייה ובשמיעה, לרבות התקנת אמצעי עזר ושירותי עזר;
- (5) התאמות נוספות הנדרשות כדי לאפשר לתלמיד נגישות באופן סביר במוסד החינוך או בגן הילדים בו הוא לומד.

(ג) הורה של תלמיד, שהוא אדם עם מוגבלות, זכאי לנגישות במוסד החינוך או בגן הילדים שבו התלמיד לומד, והוראות סעיף קטן (ב) יחולו, בשינויים המחויבים; בפסקה זו, "**הורה**" – לרבות אפוטרופוס.

(ד) מוסד חינוך וגן ילדים יבצעו את התאמות הנגישות בעבור תלמיד הלומד במוסד החינוך, בעבור ילד הרשום במוסד החינוך והעתיד ללמוד בו ובעבור הורה כאמור בסעיף קטן (ג), מיד לאחר המועד שבו נודע לראשונה למוסד החינוך, או לגן הילדים, לפי העניין, על רישומו של התלמיד במקום.

(ה) שר החינוך, באישור הוועדה, יקבע הוראות לעניין –

(1) חובת הרשם לברר, בעת הרישום של התלמיד, את הצורך בביצוע התאמות נגישות; בפסקה זו, "**הרשם**" – כמשמעותו בתקנות לימוד חובה וחינוך ממלכתי (רישום), התשי"ט–1959;

(2) מועדים ליידוע הבעלים של מוסד החינוך או גן הילדים בדבר רישומו של התלמיד ובדבר הצורך בביצוע התאמות הנגישות, ומועדים לביצוע התאמות הנגישות בעבורו או בעבור הורה, והכל כדי שביצוע ההתאמות יסתיים לפני תחילת הלימודים של התלמיד במוסד החינוך או בגן הילדים.

19לד1. ביצוע התאמות נגישות במרכז מסגרת

(א) רשויות מקומיות, בין בעצמן ובין באמצעות מוסד ציבורי או גוף ארצי הקשור אליהן, יפרסמו מכרז לבחירת גורמים שאיתם יתקשרו לצורך ביצוע התאמות נגישות, במוסדות חינוך או בגני ילדים לפי סעיף 19לד.

(ב) חלה על רשות מקומית או על כל גורם אחר, החייב על פי דין בחובת מכרז, חובה לבצע התאמות במוסד חינוך או בגן ילדים על פי חלק זה, רשאית הרשות, או אותו גורם אחר, להתקשר עם מי שנבחר במכרז על פי סעיף קטן (א); התקשר גוף לפי סעיף זה, יצא ידי חובתו לפי כל דין המחייב התקשרות במכרז.

19לד2. בקשה להיתר בנייה

בעלים של כל מוסד חינוך וגן ילדים יגיש בקשה להיתר בנייה לביצוע הוראות הנגישות לפי סעיפים 19לג1 וסעיף 19לד; הבקשה תוגש בתוך שנה מיום התקנת התקנות לפי סעיפים אלה.

19לד3. שמירת דינים

הוראות לפי חלק זה באות להוסיף ולא לגרוע מחובה שחלה לפי חוק התכנון והבנייה, טרם כניסתן לתוקף של התקנות לפי סעיף 1158 לחוק התכנון והבנייה.

סימן ח': חוזה ביטוח

19לה. חוזה ביטוח

(א) מתן יחס שונה בחוזה ביטוח (בסימן זה – יחס שונה) לא יהווה הפליה לפי פרק זה, אם הוא מבוסס על נתונים אקטואריים, נתונים סטטיסטיים, מידע רפואי, או מידע אחר, שהם אמין ורלוונטיים להערכת הסיכון הביטוחי המסוים, ומתן יחס זה סביר מבחינת העניין.

(ב) מבטח אשר שילם דמי ביטוח מוגדלים מחמת מוגבלותו שלא בהתאם להוראת סעיף קטן (א), זכאי להשבה בגובה ההפרש שבין דמי הביטוח ששילם, לבין דמי הביטוח שהיה משלם לולא ההפליה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א–1961, וזאת נוסף על כל סעד אחר.

(ג) קרה מקרה הביטוח לפני שהמבטח קיבל הפרש כאמור בסעיף קטן (ב) והמבטח פעל שלא בתום לב, זכאי המבטח לתגמולי ביטוח מוגדלים בשיעור יחסי, שהוא כיחס שבין דמי הביטוח ששולמו בפועל לבין דמי הביטוח שהיו משתלמים לולא ההפליה, וזאת נוסף על כל סעד אחר.

(ד) קרה מקרה הביטוח לפני שהמבטח קיבל הפרש כאמור בסעיף קטן (ב) והמבטח פעל בתום לב, זכאי המבטח לתגמולי ביטוח בתוספת תשלום ההפרש כאמור בסעיף קטן (ב), וזאת נוסף לכל סעד אחר.

(ה) סירב מבטח לבטח אדם עם מוגבלות, בניגוד להוראות סימן זה, וקרה מקרה ביטוח, רשאי בית המשפט לפסוק לאדם כאמור פיצוי שלא יעלה על שיעורי תגמולי הביטוח שהיו מגיעים לו לולא הסירוב לבטח, בניכוי דמי הביטוח שהיה משלם, אילולא הסירוב כאמור, אם התקיימו כל אלה:

(1) האדם פנה לממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון כמשמעותו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א–1981 (בסימן זה-הממונה על שוק ההון), בתוך 30 ימים ממועד שנודע לו על הסירוב מחמת המוגבלות, ובלבד שפנה למפקח לפני שקרה מקרה הביטוח; קבע המפקח שההפליה מותרת, ובלבד שהאדם ערער לבית המשפט בתוך 45 ימים מיום קבלת ההודעה על החלטה;

(2) האדם עשה מאמץ סביר בנסיבות העניין לבטח עצמו מפני אותו סיכון אצל מבטח אחר וסורב;

בסעיף קטן זה –

"**סירוב**" – לרבות מתן יחס שונה באופן קיצוני, בנסיבות העניין, שבעקבותיו לא נכרת חוזה ביטוח;

"**שיעור תגמולי הביטוח**" – שיעור תגמולי הביטוח לפי פוליסה סבירה בנסיבות העניין שאין בה יחס שונה כאמור בסעיף קטן (א).

(1) (i) מבטח עם מוגבלות שניתן לו יחס שונה או אדם עם מוגבלות שבקשתו להיות מבוטח נדחתה (בסעיף זה – **מתלונן**) רשאי להגיש תלונה כמשמעותה בחוק הפיקוח על עסקי הביטוח, התשמ"א-1981, לממונה על שוק ההון על החלטה בדבר מתן יחס שונה או על סירוב לבטח כמשמעותם בסעיף זה, והוראות חוק הפיקוח על עסקי הביטוח יחולו; הייתה החלטה בעניין התלונה כרוכה בנושאים רפואיים, יתייעץ הממונה על שוק ההון, לפי הצורך, עם מומחה רפואי שימנה לעניין זה;

(2) לא נתקבלה החלטה של הממונה על שוק ההון בתוך 90 ימים ממועד הגשת התלונה, רשאי המתלונן, מתום 90 הימים האמורים ואילך, להעביר את תלונתו להכרעתה של ועדה כמשמעותה בפסקה (3)(א) (בסימן זה – **ועדת תלונות**); הועברה התלונה לוועדת תלונות, תודיע ועדת התלונות לממונה על שוק ההון, והממונה על שוק ההון לא יהיה מוסמך עוד לדון בתלונה; הממונה על שוק ההון יעביר לוועדת תלונות בתוך 14 ימים את התלונה וכל חומר הנוגע אליה המצוי ברשותו, והוראות סעיף 50(ב) לחוק הפיקוח על עסקי הביטוח לא יחולו לעניין זה.

אין באמור בסעיף קטן זה כדי לגרוע מזכויותיו של אדם עם מוגבלות לפנות לבית המשפט בשל הפרת הוראות סימן זה.

(3) (א) ועדת תלונות תהיה בת שלושה חברים, ואלה הם:

(1) שופט בדימוס שימנה שר המשפטים והוא יהיה היושב ראש;

(2) אקטואר, מתוך רשימה של אקטוארים המתמחים בסוגים שונים של ביטוח (בסימן זה – **רשימת אקטוארים**), שקבע שר האוצר בהתייעצות, בין השאר, עם גורמים שמייצגים, לדעת שר האוצר, את ענף הביטוח;

(3) מומחה, מתוך רשימה של מומחים בסוגים שונים של מוגבלות (בסימן זה – **רשימת מומחים**), שקבע שר המשפטים בהתייעצות, בין השאר, עם הנציב; בפסקה זו, "**מומחה**" – לרבות רופא, אח או אחות, פסיכולוג, בעל מקצוע פארה-רפואי ולמעט אקטואר.

(ב) שר המשפטים, באישור הוועדה, יקבע את כל אלה:

(1) דרך מינויים של חברים בוועדת תלונות, בשים לב, בין השאר לסוג המומחיות של האקטואר והמומחה, ולסוג המוגבלות של המתלונן;

(2) סדרי הדין של ועדת התלונות, לרבות בכל הקשור לשמיעת טענות הצדדים או הגשת ראיות ומסמכים מטעמם; כל עוד לא הותקנו תקנות כאמור, או בעניין שלא נקבעה לגביו הוראה בתקנות, תפעל ועדת התלונות בדרך הנראית לה צודקת ומועילה ביותר בנסיבות העניין;

(3) שכר והחזר הוצאות לחברי ועדת תלונות;

- (4) תקנות ראשונות לפי סעיף זה יוגשו לאישור הוועדה עד ליום ג' באייר התשס"ו (1 במאי 2006);
- (4) הודעה על מינוי יושב ראש ועדת תלונות וכן רשימת האקטוארים ורשימת המומחים יפורסמו ברשומות;
- (5) מינוי חבר ועדת תלונות יהיה לתקופה שלא תעלה על 5 שנים;
- (6) ועדת תלונות רשאית, ככל שנדרש, להורות לנילון, לתקן ליקוי בדבר מתן יחס שונה או סירוב לבטח שלא בהתאם להוראות סימן זה; העתק החלטה כאמור תועבר למפקח על הביטוח לשם בחינת הצורך להורות על תיקון ליקוי כאמור, למבטחים נוספים;
- (7) החלטת ועדת תלונות תינתן ברוב דעות, ולאחר שניתנה הזדמנות למתלונן, לנילון, לנציב ולארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות להשמיע את טענותיהם;
- (8) החלטת ועדת תלונות תינתן בתוך 90 ימים ממועד העברת התלונה אליה;
- (9) החלטות המפקח על הביטוח לפי סימן זה והחלטות ועדת תלונות, שיש בהן כדי להשפיע על אנשים עם מוגבלות, על מבטחים נוספים או על מבטחים נוספים, יפורסמו לציבור;
- (10) מי שרואה עצמו מקופח מהחלטת המפקח על הביטוח או מהחלטת ועדת תלונות, רשאי לערער לבית המשפט המחוזי בתוך 45 ימים מיום קבלת ההודעה על החלטה;
- (11) הגשת ערעור לא תעכב את ביצוע ההחלטה שעליה מערערים, אלא אם כן הורה בית המשפט על עיכוב ביצוע ההחלטה.
- (ז) (1) החליט מבטח ליתן למבוטח יחס שונה או סירב מבטח לבטח אדם, ימסור לו המבטח הודעה מנומקת בכתב עם תמצית בסיס הנתונים, אם המבטח התבסס עליהם במתן ההחלטה, וכן תמצית המידע שעליהם התבסס; על אף האמור, המבטח רשאי למסור את נימוקי החלטתו ותמצית המידע והנתונים לאדם או למבוטח כאמור באמצעות רופאו של המבטח; רופא המבטח רשאי, באישורה של ועדת אתיקה, שלא למסור את הנימוקים והמידע האמורים או חלק מהם לידי אדם המידע או הנימוקים עלולים לגרום נזק חמור לבריאותו הגופנית או הנפשית, או לסכן את חייו; בסעיף זה, "**ועדת אתיקה**" – כמשמעותה בחוק זכויות החולה, התשנ"ו–1996.
- (2) סירב מבטח לבטח אדם או החליט ליתן למבוטח יחס שונה, יודיע לו המבטח על אפשרויותיו להגיש תלונה לממונה על שוק ההון ולוועדת תלונות, כמפורט בסעיף זה, או להגיש תביעה לבית המשפט, וכן על ההוראות בדבר נטל ההוכחה; מידע כאמור בפסקה זו יימסר בנוסח שקבע שר המשפטים, ככל שקבע.
- הודעת מבטח לפי סעיף קטן זה, תימסר בתוך 90 ימים ממועד מסירת ההצעה לכריתת חוזה ביטוח או לשינוי חוזה ביטוח, לפי העניין; הממונה על שוק ההון רשאי להאריך את מועד המסירה לתקופות נוספות שלא יעלו סך הכול על 60 ימים נוספים, מסיבות מיוחדות שיימסרו למבוטח; פעל המבטח בניגוד לסעיף קטן זה, דינו הקנס האמור בסעיף 61(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז–1977.
- (ח) מי שעיסוקו במתן שירות ציבורי או הפעלת מקום ציבורי שאינו שירות ביטוח, לא יפלו אדם עם מוגבלות מחמת יחס שונה או מחמת סירוב מבטח לבטח, שניתן לו שלא לפי הוראות סעיף קטן (א).

19ל. חזקות

הוכיח תובע או מתלונן לפי סימן זה, אחד מאלה, חזקה שהנתבע או הנילון הפלה אותו מחמת מוגבלותו כל עוד לא הוכיח הנתבע או הנילון אחרת –

- (1) סירב מבטח לבטח אדם עם מוגבלות או נתן לו יחס שונה ולא סירב או קבע יחס שונה כאמור, באותן נסיבות, למי שאינו אדם עם מוגבלות;
- (2) הנתבע התנה את הביטוח לאדם עם מוגבלות, בקיום תנאי אשר אינו נדרש ממי שאינו אדם עם מוגבלות.

19לז. נטל ההוכחה

בתביעה או תלונה לפי סימן זה, נטל ההוכחה כי הסירוב או מתן היחס השונה מבוסס על מידע כאמור בסעיף 19לה(א), יחול על המבטח.

19לח. פרשנות- תחולה על חוזה ביטוח קיים

סימן זה יחול, בשינויים המחויבים, גם לעניין סירוב להרחיב חוזה ביטוח קיים או מתן יחס שונה בקשר לבקשה כאמור; בסעיף זה, "הרחבת חוזה ביטוח"- הגדלת סכום הביטוח או הוספת כיסוי ביטוח.

סימן ט': דרכים – נגישות

19לט. נגישות דרכים

(א) בסעיף זה –

"גוף מבצע" – אחד מאלה:

- (1) רשות מקומית;
- (2) גורם אחר העוסק בתכנון, בנייה או החזקה של תשתיות דרכים שקבעו שר התחבורה או שר אחר הממונה על התחום שבו פועל גורם כאמור (בסעיף זה- השר האחראי);

"מהנדס רשות מקומית" – כמשמעותו בחוק הרשויות המקומיות (מהנדס רשות מקומית), התשנ"ב-1991;

"מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה" – כמשמעותו בסעיף 19מא, ולמעט הנדסאי כאמור בסעיף 19מא(ב)(1);

"מתכנן מחוז" – כמשמעותו בסעיף 8 בחוק התכנון והבנייה.

(ב) צמתים ומדרכות יתוכננו, ייבנו ויותאמו באופן המאפשר לאדם עם מוגבלות נגישות באופן סביר בין המדרכה לכביש, בין מקום החניה למדרכה, על המדרכה ובחציית הכביש בהתאם להוראות לפי סימן זה, לרבות הסרת מפגעים ומכשולים אשר פוגעים בזכותו של אדם עם מוגבלות לנגישות כאמור בסעיף זה ולרבות התקנת רמזורים המותאמים לאנשים עם מוגבלות בראיה.

(ג) גשרים, מנהרות ומעברים אחרים המיועדים להולכי רגל יהיו נגישים ומותאמים לאנשים עם מוגבלות באופן סביר בהתאם להוראות לפי סימן זה.

(ד) שר הפנים, בהתייעצות עם שר התחבורה, עם הנציבות ועם ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, ובאישור הוועדה, יקבע את התאמות הנגישות הנדרשות כדי לאפשר לאדם עם מוגבלות נגישות כאמור בסעיף זה ובהתחשב בתקן ישראלי;

- תקנות ראשונות לפי סעיף קטן זה יוגשו לאישור הוועדה עד ליום ג' באייר התשס"ו (1 במאי 2006) על ידי הוועדה עד ליום י' בחשוון התשס"ז (1 בנובמבר 2006).
- (ה) לענין מדרכות, כבישים, צמתים, גשרים, מנהרות ומעברים אחרים המיועדים להולכי רגל שנבנו לפני י' בחשוון התשס"ז (1 בנובמבר 2006) (בסימן זה – **תשתיות דרכים קיימות**), יגיש גוף מבצע לשר האחראי, לפי העניין, עד תום שישה חודשים מיום פרסום התקנות לפי סעיף קטן (ד), תכנית המפרטת את דרכי הנגשתן של תשתיות הדרכים הקיימות שבאחריותו; התכנית תיערך בהתייעצות עם מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה ובאישורו; היה הגוף המבצע רשות מקומית, תוגש התכנית לשר הפנים.
- (ו) הוראות הנגישות לענין נגישות תשתיות דרכים קיימות, לפי סימן זה, יוחלו בהדרגה במשך תקופה של אחת עשרה שנים, שתחילתן תהא לא יאוחר מיום י"ג באייר התשס"ז (1 במאי 2007) וסופן לא יאוחר מיום ט"ז באייר התשע"ח (1 במאי 2018) (בסימן זה – **תקופת הפריסה**) לפי צו שיקבע השר האחראי, לפי העניין, עד ליום י"ג באייר התשס"ז (1 במאי 2007); ההחלה ההדרגתית תיקבע בפריסה שווה בכל אחת מאחת עשרה השנים, בהתחשב, בין השאר, בתכניות שהוגשו לפי סעיף קטן (ה), ככל שהוגשו; בקביעת הפריסה רשאי השר להביא בחשבון את מרכזיות תשתית הדרך, בנסיבות העניין, ובקרבתה למקומות המספקים שירות לציבור; לא נקבע צו לפי סעיף זה, תחול חובת הנגישות לפי סימן זה במלואה, לא יאוחר מיום ט"ז באייר התשע"ח (1 במאי 2018).
- (ז) מהנדס רשות מקומית או מתכנן מחוז, לפי העניין, בהתייעצות עם מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה, רשאי לקבוע פטור, מלא או חלקי, מביצוע הוראות לפי סעיף זה בקשר לתשתיות דרכים קיימות, בהתקיים אחד מאלה:
- (1) התאמת הנגישות פוגעת באופן מהותי בערכי ארכיאולוגיה, היסטוריה או טבע;
 - (2) התאמת הנגישות אינה ניתנת לביצוע מטעמים הנדסיים;
 - (3) התאמת הנגישות מחייבת שינוי יסודי ורחב היקף באזור ביצועה.
- (ח) נוכח מהנדס רשות מקומית או מתכנן מחוז, לפי העניין, כי מתקיימת הוראה מהוראות פסקאות (1), (2) או (3) שבסעיף קטן (ז), יבוצעו התאמות נגישות חלופיות שהן סבירות בנסיבות העניין כפי שיקבע מהנדס הרשות המקומית או מתכנן המחוז, לפי העניין, בהתייעצות עם מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה.
- (ט) גוף מבצע יגיש מדי שנה לשר האחראי, לפי העניין, דיווח על ביצוע ההוראות לפי סעיף זה במהלך השנה שחלפה; השר רשאי ליתן הוראות בדבר אופן ודרך הדיווח.
- (י) השר האחראי, לפי העניין, יגיש מדי שנה לוועדה דיווח בדבר ביצוע ההוראות לפי סעיף זה במהלך השנה שחלפה.
- (יא) הוראות סעיף זה באות להוסיף על הוראות חוק הרשויות המקומיות (סידורים לנכים), התשמ"ח-1988; בלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן זה, הוראות סעיפים קטנים (ה), (ו) ו-(ז) לא יחולו לגבי סידור המתחייב לפי החוק האמור.
- (יב) שר הפנים ושר התחבורה ממונים על ביצוע סימן זה, לפי העניין, והם רשאים להתקין תקנות לביצועו.

סימן י': שירותי שעת חירום – נגישות

19מ. נגישות שירותי שעת חירום

(א) בסעיף זה –

"**אירוע חומרים מסוכנים**" – אירוע שבעקבותיו הציבור נחשף או עלול להיחשף לחומר מסוכן כהגדרתו בחוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993;

"אירוע קרינה רדיולוגי" – אירוע שבעקבותיו הציבור נחשף או עלול להיחשף לקרינה ברמה החורגת מן המנה הגבולית שנקבעה לאוכלוסיה בתקן להגנה מפני קרינה של הוועדה לאנרגיה אטומית;

"התגוננות אזרחית" – כמשמעותה בחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א–1951 (בחוק זה- חוק ההתגוננות האזרחית);

"מצב חירום" – התרחשות אירוע הגורם או העלול לגרום לפגיעה חמורה בשלום הציבור או ברכוש, המתייחס לציבור גדול או לשטח גדול, או אירוע שיש בו חשש לפגיעה כאמור, לרבות מחמת פגע טבע, מפגע סביבתי, אירוע חומרים מסוכנים, אירוע קרינה רדיולוגי, תאונה או פעילות חבלנית עוינת.

(ב) אדם עם מוגבלות זכאי לנגישות של כלל השירותים הניתנים לציבור בקשר להתגוננות אזרחית ובקשר למצב חירום, לרבות לאמצעי מחסה ופינוי, מידע אודות מצב החירום, קיומו ומועד תחילתו וסיומו, והאמצעים שיש לנקוט, ולרבות נגישות לאמצעי הגנה מיוחדים המותאמים לאנשים עם מוגבלות ולסוגי המוגבלות, והכול בהתאם להוראות לפי סימן זה.

(ג) שר הביטחון, באישור הוועדה ובהתייעצות עם הנציבות ועם ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, ובהתאם לעקרונות היסוד ולמטרותיו של חוק זה, יקבע הוראות למימוש הזכות לנגישות לפי סעיף זה באופן סביר ובהתחשב בהוראות תקן ישראלי.

(ד) על נגישות למקלטים יחולו הוראות סימן ג' או הוראות סעיף 14ד לחוק ההתגוננות האזרחית, לפי העניין.

(ה) תקנות ראשונות לפי סימן זה יוגשו לאישור הוועדה ויאושרו בידי הוועדה עד ליום י' בחשוון התשס"ז (1 בנובמבר 2006).

(ו) לעניין כלל השירותים הניתנים לציבור בקשר להתגוננות אזרחית ובקשר למצב חירום, שניתנו לפני י' בחשוון התשס"ז (1 בנובמבר 2006) (בסימן זה- שירותי שעת חירום קיימים), יגיש גוף האחראי לשירות, לשר הביטחון, עד תום שישה חודשים מיום פרסום התקנות לפי סעיף קטן (ה), תכנית המפרטת את דרכי הנגשתם של שירותי שעת חירום קיימים שבאחריותם; התכנית תיערך בהתייעצות עם מורשה לנגישות השירות, ובאישורו.

(ז) הוראות הנגישות לעניין נגישות שירותי שעת חירום קיימים, לפי סימן זה, יחולו בהדרגה במשך תקופה של אחת עשרה שנים, שתחילתן לא יאוחר מיום י"ג באייר התשס"ז (1 במאי 2007) וסופן לא יאוחר מיום ט"ז באייר התשע"ח (1 במאי 2018) (בסימן זה- תקופת הפריסה), לפי צו שיקבע שר הביטחון, עד ליום י"ג באייר התשס"ז (1 במאי 2007); ההחלה ההדרגתית תיקבע בפריסה שווה בכל אחת מאחת עשרה השנים, בהתחשב, בין השאר, בתכניות שהוגשו לפי סעיף קטן (ו), ככל שהוגשו; בקביעת הפריסה רשאי השר להביא בחשבון את מידת חשיפתו של אזור לסכנות שאותם שירותי שעת חירום קיימים נועדו להגן מפניהן, ובהיקף האוכלוסייה ששירותי שעת החירום נועדו לשרת; לא נקבע צו לפי סעיף (ז), תחול חובת הנגישות לפי סימן זה במלואה, לא יאוחר מיום ט"ז באייר התשע"ח (1 במאי 2018).

סימן י"א: מורשי נגישות ורכזי נגישות

19מא². מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה

² להלן נוסח סעיף 21 לתיקון מס' 2, התשס"ה – 2005, מיום 7.4.2005, כפי שתוקן בתיקון מס' 4, התשס"ז – 2007, לחוק השוויון, מיום 28.3.2007 –

"הוראות מעבר לעניין מורשה לנגישות מבנים תשתיות וסביבה ומורשה לנגישות השירות

21. (א) בסעיף זה –

"הרשם" – כהגדרתו בסעיף 19מא(ו).

(ב) הרשם ינהל פנקס שבו ירשמו מי שהוכיח לרשם כי מתקיימים בו הוראות סעיף זה, ובו מדורים נפרדים לכל אחד מענפי הנגישות לפי העניין (להלן – פנקס מיוחד).

(ג) מי שעסק בישראל בעניין נגישות מבנים, תשתיות וסביבה לאנשים עם מוגבלות, בהיקף ניכר, במשך שלוש שנים לפחות בתקופה שתחילתה ביום כ"ג בטבת התש"ס (1 בינואר 2000) וסיומה ביום ט"ו בסיוון התשס"ז (1 ביוני 2007) וצבר ניסיון ומומחיות של ממש בתחומים אלה, ומתקיימים בו שני אלה:

- (1) הוא בעל תואר אקדמי הקשור לתחומים של נגישות מבנים, תשתיות וסביבה לאנשים עם מוגבלות או שהוא הנדסאי כאמור בסעיף 19מא(ב)(1);
- (2) הוא ממלא אחר הדרישות שנקבעו לגביו לפי סעיף 19מא(ב)(2) אם דרישות אלה נקבעו לגביו, באופן מלא או חלקי, לאחר בחינת הניסיון והמומחיות שלו כאמור;

זכאי להירשם בפנקס מיוחד במדור לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה שינהל הרשם ובלבד שהגיש בקשה לרשם כאמור בסעיף זה והוכיח כי מתקיימות בו הוראות סעיף קטן זה.

(ד) מי שעסק בישראל בעניין נגישות השירות לאנשים עם מוגבלות, בהיקף ניכר, במשך 3 שנים בתקופה שתחילתה ביום כ"ג בטבת התש"ס (1 בינואר 2000) וסיומה ביום י"ט בתשרי התשס"ח (1 באוקטובר 2007) וצבר ניסיון ומומחיות של ממש בתחומים אלה ומתקיימים בו שני אלה:

- (1) הוא בעל תואר אקדמי הקשור לתחומים של נגישות השירות לאנשים עם מוגבלות;
- (2) הוא ממלא אחר הדרישות שנקבעו לגביו לפי סעיף 19מא(ב)(2) אם נקבעו דרישות אלה לגביו, באופן מלא או חלקי, לאחר בחינת הניסיון והמומחיות שלו כאמור;

זכאי להירשם בפנקס מיוחד במדור לנגישות השירות שינהל הרשם ובלבד שהגיש בקשה לרשם כאמור בסעיף זה והוכיח כי מתקיימות בו הוראות סעיף קטן זה.

(ה) מי שרשום בפנקס המיוחד במדורים של נגישות למבנים תשתיות וסביבה, או נגישות לשירות –

(1) זכאי להשתמש בתואר מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה, או בתואר מורשה לנגישות השירות, לפי העניין;

(2) רשאי לעסוק בכל תחום שבו עוסק מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה, או מורשה לנגישות השירות לפי העניין;

(3) לעניין מי שרשום בפנקס המיוחד במדור של נגישות למבנים תשתיות וסביבה – יחול לגביו פטור עד ליום כ"ג בניסן התשע"ו (1 במאי 2016) מבחינות לפי סעיף 19מא(ב)(2);

(4) יחולו לגביו ההוראות המפורטות להלן, לפי העניין ובשינויים המחויבים:

- (א) לעניין מי שרשום בפנקס המיוחד במדור של נגישות למבנים, תשתיות וסביבה והוא אדריכל או מהנדס – הוראות סעיפים 19מא(א) עד 19מא(ג),

(א) מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה יהיה מי שמתקיימות בו ההוראות לפי סעיף זה והוא רשום במדור מורשים לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה בפנקס המהנדסים והאדריכלים או במדור מורשים לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה בפנקס ההנדסאים והטכנאים כאמור בסעיף 2(ג) לחוק המהנדסים והאדריכלים, התשי"ח-1958 (בחוק זה – **חוק המהנדסים והאדריכלים**).

(ב) מי שמתקיימות בו פסקאות (1) ו-(2) כשיר להיות מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה:

(1) הוא אחד מאלה:

(א) אדריכל או מהנדס, הרשומים בפנקס המהנדסים והאדריכלים, במדור הקשור למבנים, תשתיות וסביבה שקבע הרשם בהתייעצות עם הנציב;

(ב) הנדסאי הרשום בפנקס ההנדסאים והטכנאים, והוא רשום בפנקס בתחום הקשור למבנים ותשתיות שקבע הרשם בהתייעצות עם הנציב;

(2) הוא מקיים דרישות שקבע שר התעשייה המסחר והתעסוקה בהתייעצות עם הנציב לעניין הכשרה לרבות הכשרה מעשית, השתלמות ובחינות הסמכה בכל הקשור להוראות נגישות לפי פרק זה ולפי חוק התכנון והבנייה; דרישות לפי פסקה זו יכול שייקבעו לסוגי בעלי מקצוע כאמור בפסקה (1) וכן לעניין היקף שעות ההכשרה, ההשתלמות ותכניהם, וסוג הבחינות.

(ג) לשם קיום הוראות נגישות לפי פרק זה ולפי חוק התכנון והבנייה לעניין חוות דעת של מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה, תהיה חוות הדעת של הנדסאי, של אדריכל רשום שאינו אדריכל רישוי או של מהנדס רשום שאינו מהנדס רישוי, תקפה רק לעניין אותו סוג של מבנה שהוא מוסמך לגביו לפי חוק המהנדסים והאדריכלים.

(ד) המדורים המנוהלים על פי סעיף זה:

(1) יכללו פרטים בדבר המקצוע של המורשה ואם הוא הנדסאי, או אדריכל רשום שאינו אדריכל רישוי או מהנדס רשום שאינו מהנדס רישוי – לעניין סוג המבנה שחוות דעתו תקפה לגביו, כאמור בסעיף קטן (ג);

(2) יפורסמו ויהיו פתוחים לעיון לכל דורש.

(ב) לעניין מי שרשום בפנקס המיוחד במדור של נגישות למבנים, תשתיות וסביבה ושאינו אדריכל או מהנדס ולעניין מי שרשום בפנקס המיוחד במדור של נגישות לשירות – הוראות סעיפים 19מא2(ד), 19מא3 ו-19מא4.

(ו) בקשה לפי סעיף זה תוגש לרשם עד תום 30 הימים שלאחר תום התקופה האמורה בסעיפים קטנים (ג) או (ד), לפי העניין.

(ז) שר התעשייה המסחר והתעסוקה, באישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת, רשאי לקבוע לעניין סעיף זה אגרות כמפורטות להלן:

(1) אגרה בעד בחינת הניסיון והמומחיות כאמור סעיף קטן (ג)2;

(2) אגרה בעד בחינות לפי סעיף 19 מא1(ג)2 שנקבעו למי שמבקש להירשם בפנקס המיוחד לפי סעיף קטן (ד)2(2) וכן אגרה בעד בחינת הניסיון והמומחיות כאמור באותו סעיף קטן;

(3) אגרה בעד רישום בפנקס המיוחד;

(4) אגרה תקופתית שעל מי שרשום בפנקס המיוחד לשלם והמועד לתשלומה וכן תוספת אגרה והפרשי הצמדה שיש לשלם אם האגרה התקופתית לא שולמה במועד."

(ה) הרשם ינפיק תעודת מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה למי שרשום כאמור בסעיף קטן (א) כמורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה; בתעודה יירשמו הפרטים האמורים בסעיף קטן (ד)(1).

(ו) בסימן זה –

"אדריכל רישוי", "מהנדס רישוי" – מי שקיבל רישיון אדריכל או רישיון מהנדס, לפי העניין, לפי סעיף 11(א) לחוק המהנדסים והאדריכלים;

"פנקס המהנדסים והאדריכלים", ו"פנקס ההנדסאים והטכנאים", "המועצה" – כמשמעותם בחוק המהנדסים והאדריכלים;

"הרשם" – אחד מאלה, לפי העניין:

(1) לעניין מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה שהוא אדריכל או מהנדס-הרשם כמשמעותו בסעיף 8 לחוק המהנדסים והאדריכלים;

(2) לעניין מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה שהוא הנדסאי-עובד של משרד התעשייה המסחר והתעסוקה שהוא בעל השכלה אקדמית ושהמנהל הכללי של אותו משרד הסמיכו לעניין זה;

(3) לעניין מורשה לנגישות השירות-עובד של משרד התעשייה המסחר והתעסוקה שהוא בעל השכלה אקדמית ושהמנהל הכללי של אותו משרד הסמיכו לעניין זה.

19מא³. מורשה לנגישות השירות

(א) הרשם ינהל פנקס המורשים לנגישות השירות.

(ב) מורשה לנגישות השירות יהיה מי שמתקיימות בו הוראות לפי סעיף זה, והוא רשום בפנקס המורשים לנגישות השירות כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) מי שמתקיימות בו פסקאות (1) ו-(2) כשיר להיות מורשה לנגישות השירות:

(1) הוא אחד מאלה:

(א) אדריכל, מהנדס או הנדסאי כמשמעותם בסעיף 19מא(ב)(1);

(ב) הוא בעל מקצוע אקדמי או טכנולוגי אשר שר התעשייה המסחר והתעסוקה, בהתייעצות עם הנציב, הכיר בו כמקצוע מתאים לצורך הכרה בו כמורשה לנגישות השירות לרבות רופא אחות, מרפא בעיסוק, פיזיותרפיסט, פסיכולוג, עובד סוציאלי, או קלינאי תקשורת;

בפסקה זו, "מרפא בעיסוק", "פיזיותרפיסט", "קלינאי תקשורת" – כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות, התשס"ח-2008;

(ג) הוא בעל תואר אקדמי בנגישות לאנשים עם מוגבלויות שונות ממוסד להשכלה גבוהה, כאמור בפסקאות (1) עד (4) להגדרה "מוסד על-תיכוני" בסעיף 19כז, ושר התעשייה המסחר והתעסוקה, בהתייעצות עם הנציב, הכיר בתואר כאמור כהכשרה מתאימה למורשה לנגישות השירות;

(ד) הוא בעל תואר אקדמי בנגישות לאנשים עם מוגבלויות שונות ממוסד להשכלה גבוהה בחוץ לארץ, ושר התעשייה המסחר והתעסוקה, בהתייעצות עם הנציב, הכיר במוסד והכיר בתואר כהכשרה מתאימה למורשה לנגישות השירות;

³ לעיון בהוראות המעבר לעניין מורשים לנגישות השירות, לפי תיקונים 2, 4 לחוק השוויון, ראו הערת שוליים 2 לעיל.

- (2) הוא מקיים דרישות שקבע שר התעשייה המסחר והתעסוקה בהתייעצות עם הנציב לעניין הכשרה לרבות הכשרה מעשית, השתלמות ובחינות הסמכה בכל הקשור להוראות הנגישות לפי פרק זה לפי העניין; דרישות לפי פסקה זו יכול שייקבעו לסוגי בעלי מקצוע או לסוגי תארים אקדמיים כאמור בפסקה (1) וכן לעניין היקף שעות ההכשרה, ההשתלמות ותכניהם, וסוג הבחינות.
- (ד) הפנקס המנוהל על פי סעיף קטן (א) –
- (1) יכלול פרטים בדבר המקצוע או התואר של המורשה, לפי העניין;
- (2) יפורסם ויהיה פתוח לעיון לכל דורש.
- (ה) הרשם ינפיק תעודת מורשה לנגישות השירות למי שרשום כאמור בסעיף קטן (א) כמורשה לנגישות השירות; בתעודה יירשמו פרטים בדבר המקצוע או התואר של המורשה, לפי העניין.

19מא2. עונשים על התנהגות בלתי הולמת

- (א) ועדת האתיקה כאמור בסעיף 16 לחוק המהנדסים והאדריכלים תחקור תלונה שהובאה לפניה לפיה מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה שהוא אדריכל או מהנדס כאמור בסעיף 19מא(ב)(1)(א) עשה אחד מאלה:
- (1) גילה חוסר אחריות או רשלנות במילוי תפקידו כמתחייב מהוראות נגישות לפי פרק זה או לפי חוק התכנון והבנייה;
- (2) השיג את רישומו כמורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה על ידי מסירת נתונים כוזבים או הסתרת עובדות;
- (3) ביצע את תפקידו כמורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה תוך ניגוד עניינים.
- (ב) נוכחה ועדת האתיקה כי התקיימה במורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה הוראה מהוראות סעיף קטן (א)(1) עד (3) רשאית היא להטיל עליו התראה או נזיפה, להתלות או למחוק את רישומו מהמדור בפנקס כאמור בסעיף 19מא(א).
- (ג) ועדת האתיקה רשאית לדון בתלונה לפי סעיף זה ובמקרה שהובא לפניה לפי סעיף 16 לחוק המהנדסים והאדריכלים, לגבי אותו נילון, במשותף.
- (ד) הרשם רשאי להתלות או למחוק את רישומו של הנדסאי כאמור בסעיף 19מא(ב)(1)(א) מהמדור בפנקס כאמור בסעיף 19מא(א) או של מורשה לנגישות השירות מפנקס המנוהל על פי סעיף 19מא(א), לפי העניין, אם נוכח כי מתקיים בו אחד מאלה:
- (1) הוא הורשע בעבירה שיש עמה קלון או בעבירה שעולה ממנה כי הוא חסר האחריות הדרושה לעסוק כמורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה או מורשה לנגישות השירות לפי העניין;
- (2) קבע בפסק דין חלוט כי המורשה גילה חוסר אחריות או רשלנות במילוי תפקידו כמתחייב לפי הוראות נגישות לפי פרק זה או לפי חוק התכנון והבנייה או כי הוא ביצע את תפקידו תוך ניגוד עניינים;
- (3) הוא השיג את רישומו כמורשה על ידי מסירת נתונים כוזבים או הסתרת עובדות.

19מא3. פקיעת תנאי כשירות

- (א) חדל להתקיים לגבי מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה תנאי מתנאי הכשירות הקבועים בסעיף 19מא(ב), ימחק הרשם את רישומו מהמדור בפנקס המנוהל על פי סעיף 19מא(א) שבו הוא רשום.

(ב) חדל להתקיים לגבי מורשה לנגישות השירות תנאי מתנאי הכשירות הקבועים בסעיף 19מא1(ג), ימחק הרשם את רישומו מהמדור בפנקס המנוהל על פי סעיף 19מא1(א).

19מא4. חובת הנמקה

החלטה של רשם, ועדת אתיקה או שר התעשייה המסחר והתעסוקה לפי סימן זה תימסר בכתב ובצירוף הנימוקים להחלטה.

19מא5. תחומי עיסוק

(א) שר התעשייה המסחר והתעסוקה רשאי, לאחר התייעצות עם הנציב והמועצה, לקבוע את הפעולות שייעשו בידי מורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה ואת הפעולות שייעשו בידי מורשה לנגישות השירות.

(ב) שר התעשייה המסחר והתעסוקה רשאי, לאחר התייעצות עם הנציב, ובאישור הוועדה, לקבוע אגרות כמפורט להלן:

- (1) אגרה בעד בחינות לפי סעיפים 19מא(ב)2 ו-19מא1(ג)2;
- (2) אגרה בעד רישום כמורשה לנגישות מבנים, תשתיות וסביבה לפי סעיף 19מא(א) או כמורשה לנגישות השירות לפי סעיף 19מא1(א);
- (3) אגרה תקופתית שעל כל אחד מהמורשים כאמור בפסקה (2) לשלם והמועד לתשלומה, וכן תוספת אגרה והפרשי הצמדה שיש לשלם אם האגרה כאמור לא שולמה במועד.

19מב. רכז נגישות

(א) מי שאחראי לאספקת שירות ציבורי כהגדרתו בסימן ד', המעסיק 25 עובדים לפחות ימנה מקרב עובדיו אדם הבקיא, ככל הניתן, בתחום הנגישות לאנשים עם מוגבלות וככל האפשר הוא יהיה אדם עם מוגבלות (בסעיף זה - רכז נגישות).

(ב) רכז נגישות –

- (1) ימסור מידע לציבור על אודות נגישותו של השירות הציבורי או המקום שבו הוא ניתן;
- (2) ייתן ייעוץ והדרכה בדבר חובותיו של השירות הציבורי, לפי פרק זה.

סימן י"ב: סמכויות הנציב- נגישות

19מג. צו נגישות

(א) הנציב, או עובד ציבור שהוא הסמיך לעניין סימן זה (בסעיף זה – **נציב**), רשאי להורות בצו למי שחייב בביצוע התאמות נגישות לפי הוראות חוק זה או לפי הוראות הנגישות שלפי חוק התכנון והבנייה, לנקוט פעולות שיפורטו על ידו לשם ביצוע התאמות כאמור, כולן או חלקן (בסעיף זה – **צו נגישות**); צו נגישות יכול שיכלול הוראות בדבר ביצוע פעולות הנדרשות כדי לבצע התאמות נגישות בהתאם ללוח הזמנים שנקבע לפי פרק זה, לרבות בדבר הגשת בקשה להיתר בנייה או פרסום מרכז; בסימן זה, "**עובד ציבור**" – עובד מדינה כמשמעותו בחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט–1958, עובד רשות מקומית וכן עובד רשות סטטוטורית שחל עליו דין משמעותי, על פי דין.

(ב) לא הוצא צו להחלה הדרגתית של חובת הנגישות לפי סעיפים 19כ, 19לא, 19לג3, 19לט או 19מ, במועד הקבוע בסעיף מהסעיפים האמורים, רשאי הנציב להורות בצו נגישות על ביצוע התאמות נגישות לגבי החלק היחסי שהיה צריך לבצע בו התאמות נגישות לפי הסעיפים האמורים, אילו הוצא הצו להחלה הדרגתית במועד.

(ג) לא יוציא הנציב צו נגישות אלא לאחר שניתנה הזדמנות למי שכלפיו מופנה הצו להשמיע את טענותיו.

(ד) לא יוציא הנציב צו נגישות לפי הוראות הנגישות שלפי חוק התכנון והבנייה, אלא לאחר שעברו 21 ימים מהיום שבו הוא הודיע לוועדה המקומית לתכנון ולבנייה הנוגעת בדבר, על כוונתו להוציא צו כאמור, ובלבד שהוועדה האמורה לא הודיעה על התנגדותה בתוך תקופה זו בשל פרשנות שונה של הוראות חוק התכנון והבנייה; התנגדה הוועדה המקומית להוצאת הצו, יכריע במחלוקת היועץ המשפטי לממשלה.

(ה) בצו נגישות תיקבע התקופה לביצוע הפעולות המפורטות בו, אשר תחילתה עם מסירת הצו לאדם המחויב בו.

(ו) המצאת צווי נגישות תהיה כאמור בסעיף 237 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (בפרק זה - **חוק סדר הדין הפלילי**), בשינויים המחויבים.

(ז) לשם ביצוע הוראות סעיף זה, רשאי הנציב או עובד ציבור שהסמיך לעניין זה –

(1) לדרוש מאדם שחב בביצוע התאמות נגישות לפי חוק זה או לפי חוק התכנון והבנייה למסור לו את שמו ומענו ולהציג לפניו תעודת זהות או תעודה רשמית אחרת המעידה על זהותו, שהוא חייב בהחזקתה על פי חוק החזקת תעודת זהות והצגתה, התשמ"ג-1982;

(2) לדרוש מאדם כאמור בפסקה (1) למסור לו מידע ומסמכים הנוגעים לביצוע חובת הנגישות לפי חוק זה או לפי הוראות הנגישות שלפי חוק התכנון והבנייה;

(3) להיכנס בכל עת סבירה למקום ציבורי כהגדרתו בסימן ג' או למקום שבו ניתן שירות ציבורי כהגדרתו בסימן ד' לצורך בדיקת קיום ההוראות לפי חוק זה או הוראות הנגישות שלפי חוק התכנון והבנייה.

19מד. שאילתה לנציב

(א) כל אדם רשאי לפנות לנציב בבקשה לקבל מידע על אודות הנושאים המפורטים בסעיף קטן (ב) (להלן – **שאילתה**).

(ב) שאילתה תהיה בנושאים אלה בלבד:

(1) תחולת הגדרות "מקום ציבורי" כאמור בסימן ג', "שירות ציבורי" כאמור בסימן ד', "רשות ציבורית" כאמור בסימן א', לעניין מקום, שירות או רשות נושא השאילתה;

(2) תחולת הסייגים שמכוח סעיפים 19ט(ב), 19ט(ד), 19יב(ב), 19יב(ד), 19יג, 19יז(ב) או 19כט(ג), או סעיפים 1158(ד)(2) ו-1158(ה)(1) לחוק התכנון והבנייה, על מקום, שירות או רשות נושא השאילתה, והסדרי הנגישות החלופיים המתחייבים לפי הוראות סעיף 19 יד לחוק זה או סעיף 1158(ה)(2) לחוק התכנון והבנייה;

(3) אם הוציא הנציב צו נגישות לגבי מקום ציבורי, שירות ציבורי או רשות ציבורית נושא השאילתה;

(4) נושא אחר, שקבע שר המשפטים, בהתייעצות עם הנציב.

(ג) הנציב ישיב לשאילתה בתוך 60 ימים מיום קבלתה.

(ד) שר המשפטים, באישור הוועדה, רשאי לקבוע חובת תשלום אגרה לעניין הגשת השאילתה והטיפול בה.

19מה. חקירה בידי הנציבות

(א) הוגשה תלונה או התעורר חשד לביצוע עבירה לפי סעיף 19מח, למעט עבירה שעניינה יחס שונה בחוזה ביטוח בניגוד להוראות סימן ח', או הוגשה תלונה לפי הוראות

- הנגישות שלפי חוק התכנון והבנייה, רשאי הנציב או עובד ציבור שהוא הסמיך לכך, לחקור אדם שלדעתו קשור לביצוע עבירה כאמור, או שיש לו או עשוי להיות לו מידע עליה.
- (ב) לא יסמיך הנציב עובד ציבור כאמור בסעיף קטן (א), אלא אם כן התקיימו שנים אלה:
- (1) משטרת ישראל לא הודיעה בתוך חודש מפניית הנציבות אליה, כי היא מתנגדת להסמכה כאמור;
 - (2) העובד קיבל הכשרה מתאימה כפי שנקבעה בין הנציב ובין משטרת ישראל.
- (ג) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לגרוע מסמכות המשטרה לחקור עבירה כאמור בסעיף קטן (א).
- (ד) על חקירה לפי סעיף קטן זה יחולו הוראות סעיפים 2 ו-3 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות).

19מו. פרסום מידע לציבור

הנציבות תפרסם מידע לציבור על החובות והזכויות לפי פרק זה.

19מז. דיווח לוועדה על פעולות הנציבות

הנציב ידווח לוועדה, אחת לשנה, על פעילותו לקידום הוראות פרק זה, לרבות –

- (1) מספר השאילתות שהוגשו לנציב ואופן הטיפול בהן;
- (2) מספר התביעות שהגיש לפי סימן י"ד ושלביהן;
- (3) מספר צווי הנגישות שהוציא.

סימן י"ג: עונשין

19מח. עונשין

- (א) המפלה אדם בניגוד להוראות סעיף 19 וסעיף 19לה, דינו- כפל הקנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (בסעיף זה – **חוק העונשין**).
- (ב) בית המשפט שהרשיע אדם בעבירה לפי סעיף קטן (א) רשאי נוסף על כל עונש אחר, לצוות על הפסקת העיסוק בעסק ובלבד שאותו אדם הוא בעליו, מחזיקו, מנהלו, או האחראי בפועל בו, לתקופה שיקבע.
- (ג) אדם המפר הוראת צו נגישות, דינו- הקנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, וקנס נוסף, בשיעור של 5% מהקנס כאמור, לכל יום שבו נמשכת העבירה מעבר לתקופת הזמן שנקבעה בצו הנגישות.
- (ד) נעברה עבירה לפי סעיף קטן (ג) בידי תאגיד, דינו כפל הקנס הקבוע לאותה עבירה.
- (ה) (1) נושא משרה בתאגיד חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירה לפי סעיף קטן (ג) בידי התאגיד או בידי עובד מעובדיו; המפר הוראה זו, דינו- הקנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין; לענין סעיף זה, "**נושא משרה בתאגיד**" – מנהל פעיל בתאגיד, שותף למעט שותף מוגבל או אדם האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו נעברה העבירה.
- (2) נעברה עבירה לפי סעיף קטן (ג) בידי תאגיד או בידי עובד מעובדיו, חזקה היא כי נושא משרה בתאגיד הפר חובתו לפי פסקה (1) אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.
- (ו) עובד אחראי ברשות ציבורית שאינה תאגיד חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת הפרת הוראת צו נגישות בידי הרשות הציבורית או בידי עובד מעובדיה; המפר הוראה זו,

דינו- הקנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין; לעניין סעיף זה, "עובד אחראי ברשות ציבורית" – מנהל פעיל ברשות הציבורית, אדם האחראי מטעם הרשות הציבורית על התחום שבו נעברה העבירה, הממונים עליו לרבות הממונים על הממונים עליו.

19 מט. הגשת כתב אישום

(א) כתב אישום לפי סעיף 19 מח או לפי הוראות הנגישות לפי חוק התכנון והבנייה, יוגש בידי תובע שמונה בידי היועץ המשפטי לממשלה לפי סעיף 12(א)(1)(ב) לחוק סדר הדין הפלילי, מקרב עובדי הנציבות.

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי למנוע מתובע כאמור בסעיף 12 לחוק סדר הדין הפלילי להגיש כתב אישום לפי סעיף 19 מח או לפי הוראות הנגישות לפי חוק התכנון והבנייה.

19 נ. חובת דיווח

השר לביטחון הפנים, וכן הנציב, לפי העניין, ידווחו לוועדה, אחת לשנה, על אופן הטיפול בתלונות שהוגשו לפי סעיף 19 מח או לפי הוראות הנגישות לפי חוק התכנון והבנייה, לרבות מספר התלונות וכתבי האישום שהוגשו, מספר ההרשעות וגזרי הדין וכן העילות לאי הגשת כתבי האישום.

סימן י"ד: תביעות

19 נא. עוולה אזרחית

(א) מעשה או מחדל בניגוד להוראה לפי פרק זה, פרק ה' או לפי הוראות הנגישות לפי חוק התכנון והבנייה הוא עוולה אזרחית, והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש], יחולו עליו, בכפוף להוראות סעיף זה.

(ב) בית משפט רשאי לפסוק בשל עוולה לפי סעיף קטן (א) פיצויים בסכום שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, בלא הוכחת נזק, בשל עוולה –

(1) בניגוד להוראות סעיף 19 ולרבות סעיף 19 לה, ואולם לעניין סעיף קטן (ז)(3) של סעיף 19 לה, רק אם לא הוטל על הנתבע קנס כקבוע בסעיף הקטן האמור;

(2) בניגוד להוראה שנקבעה לפי סעיפים 19 ט, 19 יב, 19 יז, 19 כ, 19 כט, 19 לא, 19 לג, 19 לד, 19 לט, 19 מ או לפי הוראות הנגישות שלפי חוק התכנון והבנייה.

(ג) בית המשפט לא יפסוק פיצויים בלא הוכחת נזק כאמור בסעיף קטן (ב)(2) אם הוכיח הנתבע אחד מאלה:

(1) הוצא נגדו צו נגישות בשל המעשה או המחדל נושא התביעה, והוא ממלא אחר הוראותיו בלוח הזמנים הקבוע בו;

(2) הוגשה נגדו תביעה בשל אותו המעשה או המחדל (בסעיף זה – התביעה הקודמת) ומתקיים אחד מאלה:

(א) הוא ממלא אחר פסיקת בית המשפט בתביעה הקודמת ובהתאם ללוח הזמנים הקבוע בה;

(ב) התביעה הקודמת הוגשה פחות משלושה חודשים לפני הגשת התביעה הנדונה בבית המשפט, והוא פועל לביצוע התאמות נגישות בהתאם ללוח זמנים סביר;

(3) הוא פנה לנציבות זמן סביר לפני הגשת התביעה בשאלתה;

(4) מתקיים הן לגבי הנתבע והן לגבי התאמת הנגישות נושא התביעה, תנאי מהתנאים שקבע שר המשפטים לפי סעיף קטן (ד).

(ד) שר המשפטים רשאי לקבוע, בהתייעצות עם הנציבות ועם ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, ובאישור הוועדה, את התנאים שבהתקיימם לא יפסוק בית המשפט פיצויים בלא הוכחת נזק כאמור בסעיף קטן (ב)(2); תנאים כאמור יתייחסו לעלות ביצוע התאמת הנגישות לעומת ההכנסות של הנתבע.

(ה) בבוא בית המשפט לפסוק פיצויים ללא הוכחת נזק כאמור בסעיף קטן (ב)(2), רשאי בית המשפט להתחשב, בין השאר, במספר התביעות שהוגשו נגד הנתבע, בסוג השירות או המקום, בהיקף פעילותו לרבות היקף האוכלוסייה הנדרשת לשירות או למקום, בטיב ועלות התאמת הנגישות, במועד בניית המקום, בקיומם של מקורות מימון חיצוניים וממלכתיים לביצוע התאמת הנגישות ובהיקף מחזור ההכנסות או שיעור הרווח של מי שאחראי לביצוע התאמות הנגישות על פי הוראות פרק זה.

(i) (1) הסכום האמור בסעיף קטן (ב) יעודכן אחת לשנה בהתאם לשיעור עליית המדד החדש לעומת המדד הבסיסי.

(2) לעניין סעיף קטן זה –

"מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

"המדד הבסיסי" – מדד חודש פברואר 2005;

"המדד החדש" – מדד החודש שקדם לחודש העדכון.

19נב. אחריות נושא משרה בתאגיד

נעשתה עוולה כאמור בסעיף 19נא על ידי תאגיד, יהיה אדם אחראי גם הוא לעוולה, אם היה אותה שעה מנהל פעיל ראשי בתאגיד, מנהל פעיל בתאגיד הקשור לנושא העוולה, שותף, למעט שותף מוגבל, או עובד בכיר האחראי לתחום שבו נעשתה העוולה, אלא אם כן הוכיח שניים אלה:

(1) העוולה נעשתה שלא בידיעתו;

(2) הוא נקט אמצעים סבירים בניסיונות העניין כדי למנוע את העוולה.

19נג. תובענה- מעמד הנציבות וארגון

(א) בהליך אזרחי או מינהלי שענינו הפרת הוראות לפי פרק ה', לפי פרק זה או לפי הוראות הנגישות לפי חוק התכנון והבנייה, יכול שתוגש, בנוסף על מי שהופלה או שנפגעה זכותו לפי הוראות פרק זה או החוק האמור, תובענה בידי הנציבות או ארגון העוסק בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות ובלבד שאם עילת התביעה היא הפליה או פגיעה בזכותו של אדם מסוים, אותו אדם הסכים לכך.

(ב) בהליך אזרחי או מינהלי שענינו הפרת הוראות לפי פרק ה', לפי פרק זה, או לפי הוראות הנגישות לפי חוק התכנון והבנייה, רשאי בית המשפט לתת לנציבות ולארגון העוסק בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות להשמיע את דברם, בדרך שיוורה.

19נד-19סד. (בוטלו).

19סה. חזקות

(א) הוכיח התובע בהליך אזרחי לפי סעיף 19ו אחד מאלה, חזקה שהנתבע פעל בניגוד להוראות אותו סעיף, כל עוד לא הוכיח הנתבע אחרת:

- (1) הנתבע סירב לספק מוצר או שירות ציבורי, מנע כניסה למקום ציבורי או סירב לתת שירות במקום ציבורי לאדם עם מוגבלות, לאחר שבירר פרטים הנוגעים למוגבלותו;
 - (2) הנתבע סירב לספק מוצר או שירות ציבורי, מנע כניסה למקום ציבורי או סירב לתת שירות במקום ציבורי, לאדם עם מוגבלות, ולא סירב או מנע כניסה כאמור, באותן נסיבות, למי שאינו אדם עם מוגבלות;
 - (3) הנתבע התנה הספקת מוצר או שירות ציבורי, כניסה למקום ציבורי או מתן שירות במקום ציבורי, לאדם עם מוגבלות, בקיום תנאי אשר אינו נדרש ממי שאינו אדם עם מוגבלות.
- (ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על סימן ח'.

סימן ט"ו: כללי

19סו. הרחבת תחולה

הוראות סימנים ב' ו-ח' יחולו גם על הפליה של אדם בשל כך שמתקיים בו אחד מאלה, לפי העניין:

- (1) הוא היה בעבר אדם עם מוגבלות;
 - (2) הוא נחשב אדם עם מוגבלות;
 - (3) הוא מלווה אדם עם מוגבלות;
 - (4) הוא בן משפחה של אדם עם מוגבלות;
- בסעיף זה, "בן משפחה" – כל אחד מאלה:

- (1) בן זוג;
- (2) הורה, ילד, אח, אחות ובן זוגו של כל אחד מאלה;
- (3) סב, סבתא, נכד או נכדה.

19סז. תקנות בהסכמת שר האוצר

תקנות לפי סעיפים 19(ג1), 19ט(א), 19יב(א), 19יז(א), 19כט, 19לג1, 19לד, 19לט(ד), ו-19מ(ג) לחוק זה, יותקנו בהסכמת שר האוצר, ואולם לא נתן שר האוצר את הסכמתו, יועבר העניין להכרעת הממשלה.

19סח. ביצוע

שר המשפטים ממונה על ביצוע פרק זה, ואולם –

- (1) שר התקשורת ממונה על ביצוע סימן ד', ככל שהוא נוגע לשירותי בזק ומתקני בזק;
- (2) שר התחבורה ממונה על ביצוע סימן ד', ככל שהוא נוגע לשירותי השכרת כלי רכב;
- (3) שר הבריאות ממונה על ביצוע סימן ו';
- (4) שר החינוך ושר התעשייה המסחר והתעסוקה ממונים על ביצוע סימן ז', לפי העניין;
- (5) שר הפנים, שר התחבורה והשר האחראי כמשמעותו בסימן ט', ממונים על ביצוע סימן ט', לפי העניין;

- (6) שר הביטחון ממונה על ביצוע סימן י';
(7) שר התעשייה המסחר והתעסוקה ממונה על ביצוע סימן י"א, למעט סעיף 19מב.

פרק ו': נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

20. הקמת הנציבות

מוקמת בזה נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.

21. תפקידי הנציבות

הנציבות תפעל –

- (1) לקידום עקרונות היסוד של חוק זה;
- (2) לקידום שוויון ולמניעת הפליה של אנשים עם מוגבלות;
- (3) לעידוד השתלבותם והשתתפותם הפעילה של אנשים עם מוגבלות בחברה;
- (4) למילוי התפקידים שהוטלו עליה בחוק זה.

22. נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

- (א) הממשלה, בהתייעצות עם שר המשפטים ושר העבודה והרווחה, תמנה נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.
(ב) הנציב יהיה ממונה על ביצוע תפקידי הנציבות.

23. כשירות לכהונה של הנציב

כשיר לכהן כנציב, אזרח ישראלי ותושב ישראל, שהוא בעל תואר אקדמי במקצוע שבתחום תפקידי הנציבות; הנציב יהיה עובד המדינה והודעה על מינויו תפורסם ברשומות.

24. עובדי הנציבות

עובדי הנציבות יהיו עובדי המדינה.

25. תקציב הנציבות

תקציב הנציבות ייקבע בחוק התקציב בסעיף תקציב נפרד כמשמעותו בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.

26. ועדה מייעצת

- (א) שר העבודה והרווחה ושר המשפטים ימנו לנציבות ועדה מייעצת; הודעה על מינוי הוועדה והרכבה תפורסם ברשומות.
(ב) בוועדה המייעצת יהיו חברים אנשים עם מוגבלויות שונות, או נציגיהם לפי העניין, נציגי ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, מומחים בתחומי פעולתה של הנציבות, משפטנים ונציגי ציבור; רוב החברים בוועדה המייעצת יהיו אנשים עם מוגבלות.
(ג) הנציב ייוועץ עם הוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לתפקידי הנציבות.

26א. שמירת זכויות

חוק זה בא להוסיף על כל זכות או חובה הקבועות על פי דין ואינו בא למעט ממנה.

26.ב. דין המדינה

לעניין חוק זה דין המדינה כדין כל אדם.

פרק ז': הוראות שונות

27. תיקון חוק בית הדין לעבודה- מס' 28

בחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט–1969, בתוספת השנייה, בסופה יבוא: "פרק ד' לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח–1998".

28. תיקון חוק שירות המדינה (מינויים)- מס' 10

בחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט–1959, בסעיף 15א –

- (1) כותרת השוליים תהיה "ייצוג הולם";
- (2) בסעיף קטן (א), במקום "(להלן- ייצוג הולם)" יבוא "וכן לייצוגם של אנשים עם מוגבלות (להלן- ייצוג הולם); בסעיף זה, "אדם עם מוגבלות", "אנשים עם מוגבלות"- כמשמעותם בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח–1998";
- (3) בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "לרבות ביצוע התאמות כהגדרתן בסעיף 8(ה) לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח–1998";
- (4) בסעיף קטן (ג) –
- (א) אחרי "שתיקבע בה" יבוא "ולעניין ייצוג הולם לאנשים עם מוגבלות- לרבות הוראות בדבר סוג המוגבלות או חומרתה";
- (ב) בסופו יבוא "וכן מתן עדיפות במרכז לאדם עם מוגבלות מקום שאנשים עם מוגבלות אינם מיוצגים באופן הולם, ושהמועמד, שהוא אדם עם מוגבלות, הינו בעל כישורים דומים לכישוריהם של המועמדים האחרים".

29. תחילה

תחילתו של חוק זה ביום י"ג בטבת התשנ"ט (1 בינואר 1999).

תוספת ראשונה

(סעיפים 19ה, 19ז ו-19ט)

(מקום ציבורי)

- (1) משרד או מתקן של גוף ציבורי כהגדרתו בסעיף 5;
- (2) אולם הרצאות, מרכז כנסים, אולם שמחות, גן אירועים, מרכז קהילתי, מועדון או כל מקום, המשמש להתכנסות;
- (3) אולם ספורט או מתקן ספורט, בריכת שחיה, חוף רחצה, מקום מרפא, או כל מקום להתעמלות ולפנאי;
- (4) בית דואר לרבות מתקן לחלוקת דואר וסוכנות דואר, בית מרקחת, מקום לממכר תרופות שלא בבית מרקחת, בית שימוש, בנק, מכבסה לרבות שירות לניקוי יבש, מוסך, מכון יופי, מספרה, מקלט, מרכז אינטרנט, משרד או בנין משרדים, משרד או מקום המשמש בדרך כלל ארגון עובדים או מפלגה, סוכנות ביטוח, סוכנות לתיווך מקרקעין, סוכנות נסיעות, סנדלרייה, תחנת דלק, או כל מקום שמספק שירות מעין אלה לציבור;

- (5) בית חולים, מעבדה או מכון לביצוע בדיקות רפואיות, מרפאה, תחנה לאם ולילד, תחנת מגן דוד אדום, או כל מקום המספק שירותי בריאות;
- (6) בית חולים לבעלי חיים, מעבדה או מכון לביצוע בדיקות רפואיות לבעלי חיים, מרפאה לבעלי חיים, או כל מקום המספק שירותי בריאות לבעלי חיים.
- (7) בית מלון, פנסיון, אכסניה, בית הארחה או כל מקום, המספק שירותי אירוח ולינה;
- (8) בית משפט ובית דין, בית דין צבאי, בית מעצר, בית סוהר, תחנת משטרה, תחנת משמר אזרחי, או כל מתקן צבאי הפתוח לשירות האזרח;
- (9) מעון או גן לילדים, בית ספר, מוסד ללימודי אמנויות, מוסד על-תיכוני להשכלה טכנית, מקצועית, תורנית או דתית, מוסד להשכלה גבוהה או כל מקום שמספק שירותי לימוד או חינוך, ולעניין נגישות המקום הציבורי- למעט מוסדות חינוך וגני ילדים כמשמעותם בסימן ז';
- (10) בית עלמין;
- (11) בית קולנוע, תיאטרון, אולם מופעים, דיסקוטק, אצטדיון או כל מקום, המשמש למופעים ולבידור, באופן קבוע או זמני;
- (12) בית תפילה, מקווה או כל מקום המספק שירותי דת;
- (13) גלריה, מוזיאון, ספריה או כל מקום לתרבות ואמנות;
- (14) גן, גן חיות, גן שעשועים, פארק, או כל מקום המשמש לבילוי ופנאי;
- (15) חלק מאולפן טלוויזיה, אולפן רדיו או חלק מכל מקום המשמש באופן קבוע לראיונות לתקשורת;
- (16) חניון, מסוף, נמל, תחנת אוטובוס, תחנת מוניות, תחנת רכבת, או כל מקום המשמש לתחבורה ציבורית, ולעניין נגישות המקום הציבורי- למעט תחנות, נמלים ומקומות כמשמעותם בפרק ה';
- (17) מסעדה, בית קפה, בר או כל מקום שמגישים בו מזון ומשקאות;
- (18) מעון לסטודנטים, מעון לתלמידים, מעון לעובדים, או כל מקום של שירותי מגורים או לינה לתקופות קצרות;
- (19) מקום שהוא אתר ארכיאולוגי, אתר היסטורי, מרכז מבקרים במפעל, שמורת טבע, או כל מקום למבקרים;
- (20) מרכול, מכולת, סופרמרקט, מקום למכירת מזון, חנות, כלבו, מרכז קניות, קיוסק, שוק או כל מקום, המשמש לקניות או להשכרת ציוד;
- (21) מרכז תעסוקה, פנאי או מקום מגורים לאנשים עם מוגבלות, לילדים או לקשישים, מחלקה לשירותים חברתיים, בית תמחוי, מרכז לטיפול בדרי רחוב, מעון או מקלט לנשים מוכות, ילדים מוכים או הוסטל לגברים אלימים, או כל מקום, המספק שירותי רווחה או שירותי טיפולי;
- (22) קלפי.

תוספת שנייה

(סעיפים 19ה, 19 ו-19יב)

(שירותי ציבורי)

(1) שירותי בריאות;

(2) שירותי בידור;

- (3) שירות חינוך, השכלה או פנאי, ולעניין נגישות השירות הציבורי- למעט שירות חינוך כמשמעותו בסימן ז';
- (4) שירות רווחה ;
- (5) שירות ספורט;
- (6) שירות תיירות ;
- (7) שירות אוטובוסים, רכבות, תובלה אווירית, אניות, מוניות והשכרת רכב או כל שירות תחבורה, ואולם לעניין נגישות שירות מהשירותים המפורטים בפסקה זו יחולו הוראות פרק ה', למעט לעניין השכרת כלי רכב כאמור בסעיף 19'ב;
- (8) שירות תרבות;
- (9) שירות הארחה;
- (10) שירות מסחר;
- (11) שירות דת;
- (12) שירות אנרגיה;
- (13) שירות בזק;
- שירות בנקאות, אשראי, ביטוח, פנסיה או כל שירות פיננסי.

תוספת שלישית

(סעיף 19ט)

טור א'	טור ב'
הרשות הציבורית	המועד שבו תחול חובת הנגישות במלואה
רשות מקומית	כ"ו בחשוון התשפ"ב (1 בנובמבר 2021)

תוספת רביעית

(ההגדרה "עובד" או "מועמד" עם מוגבלות משמעותית, וסעיפים 9ד, 9ה ו-19)

חלק א

טור א'	טור ב'
הגורם שברשותו המידע	תנאים שמתקיימים באדם עם מוגבלות לעניין היותו עובד או מועמד עם מוגבלות משמעותית
1. המוסד לביטוח לאומי, משרד הביטחון, רשות המסים בישראל, משרד הבריאות	גורם שהוסמך לאשר נכות לפי כל דין אישר לגביו בכתב שדרגת נכותו היא 40% לפחות; לעניין זה יראו קביעת אחוזי מוגבלות בניידות לפי הסכם בדבר גמלת ניידות שנערך לפי סעיף 9 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה – 1995, כקביעת דרגת נכות בידי גורם מוסמך כאמור.
2. המוסד לביטוח לאומי, משרד הביטחון, רשות המסים בישראל,	גורם שהוסמך לאשר נכות לפי כל דין אישר לגביו בכתב שדרגת נכותו היא 20% לפחות, ומתקיים בו אחד מאלה:

משרד הבריאות	
המוסד לביטוח לאומי	(1) הוא הוכר כזכאי לשיקום תעסוקתי מחמת מוגבלות לפי פרקים ה' או ט' לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995;
משרד הביטחון	(2) הוא משוקם או זכאי לשיקום תעסוקתי לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959 [נוסח משולב];
משרד הכלכלה והתעשייה	(3) הוא משתתף או השתתף בתכנית תעסוקה לאנשים עם מוגבלות מטעם משרד הכלכלה והתעשייה.
3. משרד הכלכלה והתעשייה	הוא הוכר כזכאי לשכר מינימום מותאם לפי סעיף 17(ב) לחוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987.
4. משרד הרווחה והשירותים החברתיים	הוא הוכר כזכאי לשירותי רווחה מחמת מוגבלותו בידי האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית, השירות לטיפול באדם עם אוטיזם או אגף השיקום במשרד הרווחה והשירותים החברתיים.

חלק ב

טור א'	טור ב'
הגורם שברשותו המידע	תנאים שמתקיימים באדם עם מוגבלות לעניין היותו עובד או מועמד עם מוגבלות משמעותית
המוסד לביטוח לאומי, משרד הביטחון, רשות המסים בישראל, משרד הבריאות, משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר	מתקיימים בו שני אלה: (1) גורם שהוסמך לאשר נכות לפי כל דין אישר לגביו בכתב שדרגת נכותו היא 20% לפחות או שרופא של המשטרה או של שירות בתי הסוהר, לפי העניין, חיווה את דעתו שמצבו הרפואי עולה כדי דרגת נכות שעשויה להגיע לכדי 20%;
משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר	(2) ועדה רפואית לפי סעיף 20 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971, או לפי סעיף 87 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971, שחררה אותו מחמת מוגבלותו משירות מבצעי או משירות בתפקיד מבצעי בכוח הייעודי לתפקיד אחר במשטרה או בשירות בתי הסוהר, לפי העניין.

בנימין נתניהו	אליהו ישי
ראש הממשלה	שר העבודה והרווחה
עזר ויצמן	דן תיכון
נשיא המדינה	יושב ראש הכנסת